

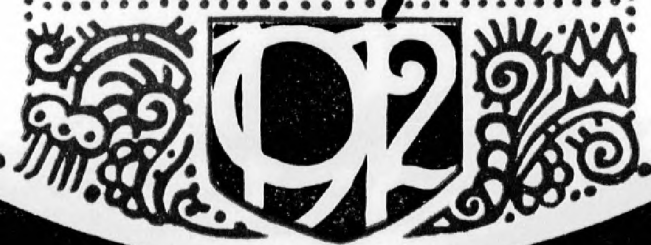
6

14

Interieur

kávéház és
lakóház

Szerkeszti
Kovács Réka

JAJCHIK R. RAJZA.
1912.

Jparművészeti, kávéházi
és színházi képes folyóirat
Megjelenik havonként két
szer. ára egy évre 20 k.
egyes szám 1 korona.

LAPUNK egyes számonként kapható: Ranschburg Gusztáv IV., Ferenciek tere 2. — Adorján Testvérek VII., Erzsébet-körut 16. sz. — Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Andrassy-ut 21. — Róth L. dohánytőzsde, Nagymező-utca 31. — Konti Józsefné különlegességi tőzsde VI., Andrassy-ut 29. — Pfeiffer Ferdinánd, Kossuth Lajos-u. 7.

Hajdu Dénes épület- és műlakatos
BUDAPEST, VII.,
Munkás-utca 11. sz.

Készít mindennemű lakatos disz munkákat vasból és rézből.

Fack Pál vasáru, épület- és butor-
vasalás, szerszám, házi- és
konyhaberendezések raktára

Budapest, VII., Rákóczi-ut 49. Telefon 58-88.

“ASBESTIT”

a jelenkor legjobb hézagmentes as-
bestpadlója és falburkolata, gyártja
a Magyar Asbestit Padlógyár

Rácz József

Telefon
63-24.

BUDAPEST, VII., ELEMÉR-UTCA 11.

SZIMON ISTVÁN

csemege, fűszerek és italok áruháza. — Évek hosszú sora óta a leg-
több és legelőkelőbb szálloda, vendéglő, kávéház stb., stb. szállítója.

Villamos hűtőházak,
kávépörköldő stb.

A cég áruházai Budapesten: V., Váci-körut 12, V., Váci-körut 60,
VI., Bajza-utca 16. Központi irodák és raktárak: V., Akadémia-utca 7.

UNGÁR ÉS FISCHER
BANKÜZLETE

Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 10.

Telefon interurban 143-92.

Cégünk nemcsak a szállodák és kávéházak közveti-
tésével, hanem azok finanszírozásával is foglalkozik.
Convertál ezen szakmában tartozásokat, rendez fizet-
ésképtelenségeket és fizetési zavarokat. Keresztül-
visz discréten minden e szakmába vágó transzaktiókat.

Excelsior-Szálloda

Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.

Excelsior American bar és Grill room.

Külön feljárt az utcáról a félemeletre.
Nyitva este 8 órától. Caviár, Osztriga és
Langouste különlegességei, az amerikai
italok százféle keverékei és olcsó árai, a
legújabb látványossága a főváros esti
közönségének és gourmandjainak.

TORLEY-PEZSGŐ

Palme Kristóf és Tsa

Parchen-Schelten

Vezérképviselő:

KOFFLER JAQUES

BUDAPEST, VII.,
BAROSS-TÉR 15.

Üvegcsillár- és lámpa-

gyár.

Különlegességek:

csillárok, kandeláberek, lyrák,
ámpolnák és falikarok
villanyos, gáz- és acetilén-
világításra.

TELEFON
18-99

ALAPÍTOTT 1890-BEN

TELEFON
18-99

WOTTITZ MANFRÉD ÉS TÁRSA
KLISÉKÉSZÍTŐ MŰINTÉZET
CINKOGRAFIA, BUDAPEST
VI. KERÜLET, EÖTVÖS-UTCA 48. SZÁM

ISZTETSZ AJÁNLKOZIK MINDEN SZAKMÁBA VÁGÓ
MUNKÁK MŰVÉSZES ELKÉSZÍTÉSÉRE. U. M. DÖMBOR
NYOMÁSOKHOZ VALÓ STANZNIK FOTOTIPIK, KEMI-
GRAFIK, AUTOTIPIK, KLISÉK HÁROM ÉS NÉGYSZÍNŰ
NYOMÁSHOZ. FÉNYKÉPFELVÉTEL HÁZON KIVÜL ÉPÜLE-
TEKRŐL ÉS ÜZLETEKRŐL, INTERIEUR-OK, TAJKÉPEK STB.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal
VI. Király-ú. 106
Telefon: 125-08

I. ÉVFOLYAM * * *
6. SZÁM * * * * *

Interieur

a kávéház és lakóház
szak- és iparművészeti képes
folyóirat szerkesztő:
Kovács Béla

Megjelenik-ha-
vonta-kétszer
ár-egy-évre-20k
egy-éves-számaikk

* BUDAPEST, 1912
* * * * * APRILIS 15

TAVASZI LAKÁSMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS.

Az annyiszor elhalogatott lakásművészeti kiállítás, mint azt mult számunkban jeleztük, március 28-án megnyílt. Már majdnem meggyőződésünkké vált s ezt már az első kiállítás alkalmával megjegyeztük, hogy interieur-művészetünk ilyen gyors egymásutánban és ilyen nehézkes helyviszonyok miatt, két kiállítást aligha bír el megerőtlenítés nélkül. Erre a megjegyzésünkre némileg rácaffolt a második kiállítás. A kiállított anyag értéke és színvonala, ha nem is áll felette annak, amit a téli kiállítás nyújtott, ha a kiállítók nevein kívül nem is nyújt újat és jobbat, mint amaz nyújtott, de legalább dokumentálni igyekszik az ezekre irányuló törekvéseket. A rendezés, a helyiségek beosztása és az üvegszekrények elrendezése ugyanaz maradt. De végtére nem is ez a fontos. Azt, hogy a technológiai iparmúzeum helyiségei változatosabb, áttekinthetőbb beosztást nem engednek meg, a kiállítás rendezősége éppen olyan jól tudta, mint mi, akik azt már a téli kiállítás alkalmával megállapítottuk. Ha semmi egyéb, akkor már maga ez a két kiállítás is elég erős argumentum, hogy egy új, tágas és tűzbiztos kiállítási helyiséget, azaz társulati palotát indokoltá tegyen. A magyar iparművészet ma már nem fél el néhány üvegszekrényben és néhány furfangosan átalakított vendégahajlék szűk méretei között. Mert egy adott keret, mely nagy helyiségeket bocsájt az installatőrök rendelkezésére, szinte provokálja a szinpadias tagolást. Ezt, ugy látszik, a rendezőség ez alkalommal maga is megérezte, mert a katalogushoz irt előszóban hangsúlyozza, hogy a „butorok elrendezése az adott térbeli viszonyokhoz igazodik, de úgy vannak megalkotva, hogy a valóságos lakásokban is ugyanez a hatás érhető el velük.“ Sajnos azonban, hogy éppen ez az, ami nagyon valószínűtlennek látszik. A butorok nagyobbbrészt ugyan kétségtelenül elhelyezhetők bármely valóságos lakásban, de hatás szempontjából soha nem közelíthetik meg azt a situációt, amelyet

a kiállítás szinpadján nyújtanak. Falbamélyített tálaló szekrények, vendégmarasztalóan intim szobafülkék, szélesen fekvő ablakok, egyajtós konyhák aligha oldhatók meg bérházak polgári lakásaiban. Az ilyenmikhöz nyaralók, magánházak, ezekkel párosulva pedig olyan módos feltételek kellene, amelyekkel kétszobás lakásigények alig egyeztetethők össze. Kiváncsiak volnánk arra a pesti lakásra, amelyben pl. Bábolnay legénylakása olyan artisztikusan érvényesül, mint ott a kiállításon. Egy szobára zsufolva harmóniátlanul széteső, két szobára osztva pedig megoldatlanul nehézkes volna. Egyszerűen azért, mert akkora nyílású hálófülkét budapesti bérházban egyet sem találunk; hálófülkés elosztás nélkül pedig az ígért hatás is hátrányosan volna kénytelen megváltozni. Hasonlóan áll a dolog a konyhakkal is. Ezek ugyan nem hangsúlyozott részletei a kiállításnak, de mivel éppen a célszerűségnek a budapesti lakásviszonyok szerint értelmezett vesszőparipáján nyargalunk, nem hallgathatjuk el, hogy a „kiállítási konyhák“-ra a valóságos lakásban szinte ugyanaz a sors vár, mint Bábolnay legénylakására. Mert nagyon kedvesek, nagyon csinosak és érdekesek ezek a konyhakompozíciók, csak az a baj, hogy nagyon könnyen célszerűtlen játékszerekké válnak, ha kevésbé festői világitású, két-három ajtós pesti odukba préseli őket a kényszer. — Budapesten, de egyebütt is a kétháromszobás lakás polgári igényeket, bérházba kényyszerült állapotot jelent, tehát ezekkel kapcsolatosan olyan adott feltételeket, amelyek — sajnos — a hatásos festői ötleteket, legalább a helyiségek tagolása szempontjából, teljesen kizárják. De egy-egy lakás, vagy szoba „egyéni“ hangulatát — a tagoltságon kívül — lényegesen befolyásolja az ablaknyílás alakja és helye. Éppen ezért Spiegel Imre hálószobája lényegesen változik, ha azt egy skatulyaszerű, ikerablakos, magas bérházban helyeznék el. Ugyanez áll csaknem valamennyi előszobára és a többi helyiségek nagy többségére.

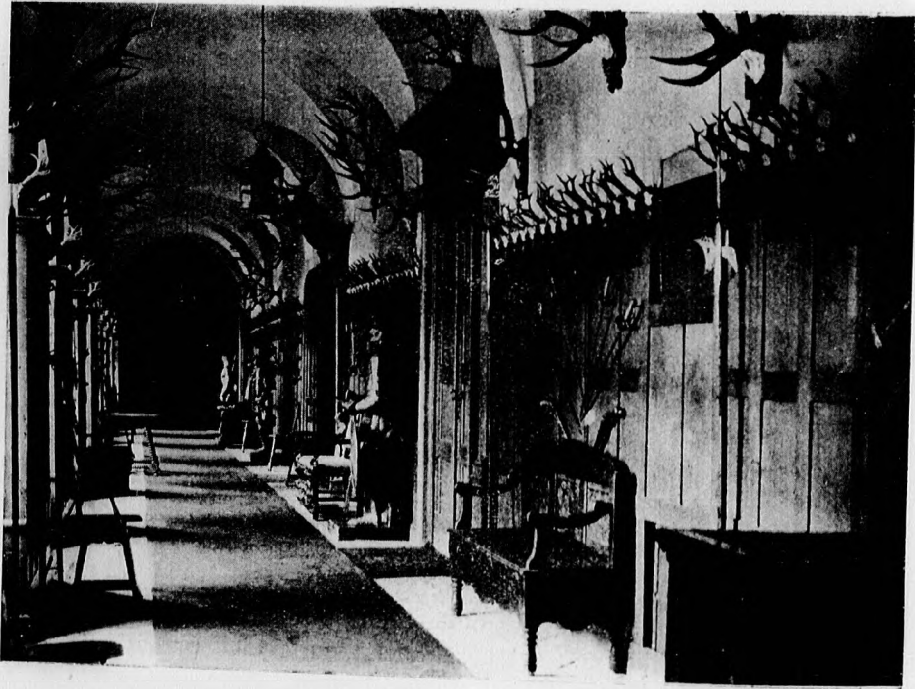
Mindez, persze, csak a helyiségek és a beléjük helyezett butorok viszonyának a kérdése. Első impresszióink feljegyzése, tekintet nélkül az egyes szo-

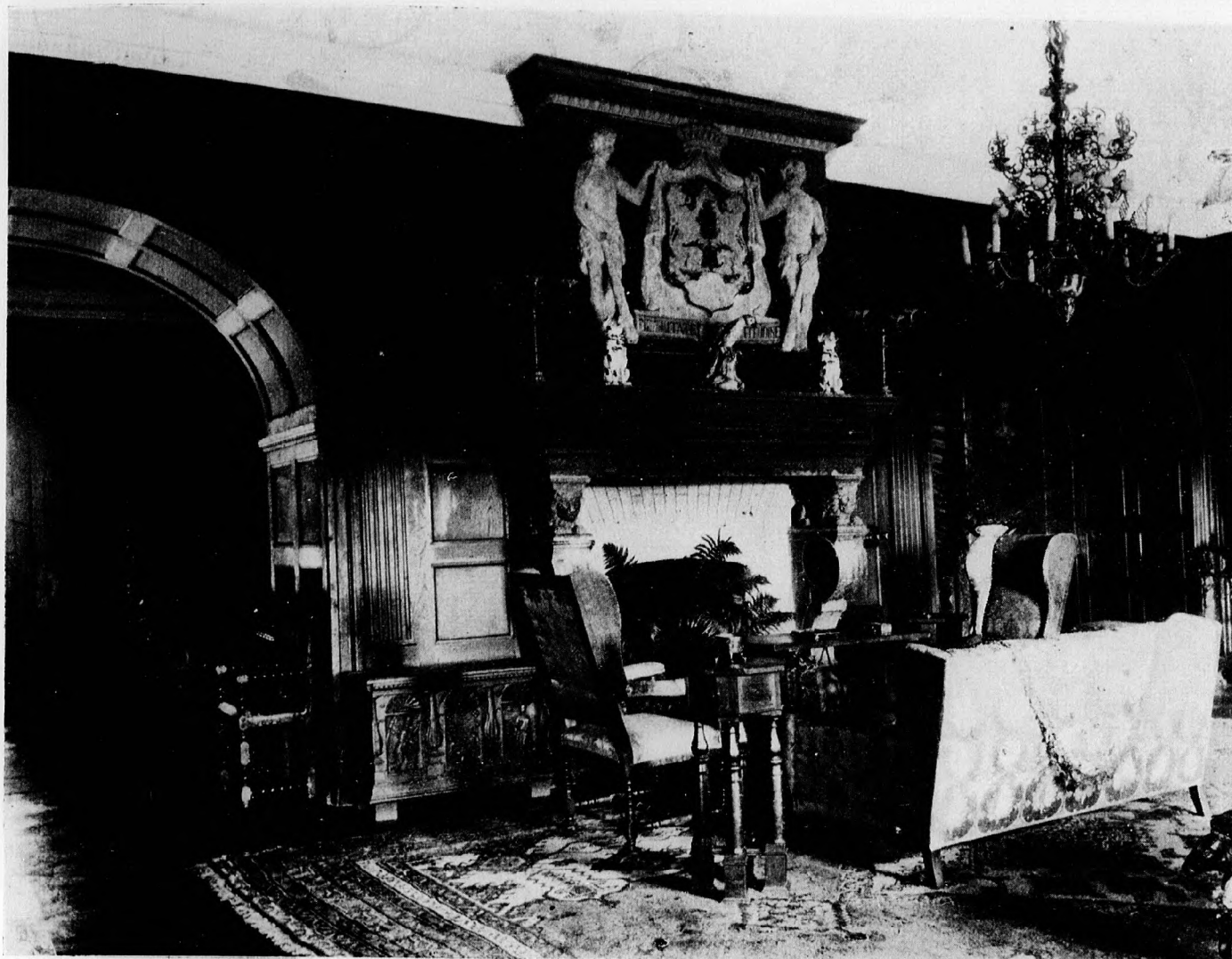
Intérieur

A töketerbesi gróf Andrassy-kastély belseje.
Aus dem Innern des Andrassy-Schlusses
zu Tökerebes.
Détail de l'intérieur du château du comte Andrassy
à Tökerebes.
Inward parts of the castle Andrassy at Tökerebes.

A töketerbesi gróf Andrassy-kastély belseje.
Aus dem Innern des Andrassy-Schlusses
zu Tökerebes.
Détail de l'intérieur du château du comte Andrassy
à Tökerebes.
Inward parts of the castle Andrassy at Tökerebes

A töketerebesi gróf Andrassy-kastély belseje.
Détail de l'intérieur du château du comte Andrassy à Tökerebes.

Aus dem Innern des Andrassy-Schlusses zu Tökerebes.
Inward parts of the castle Andrassy at Tökerebes.

bákra, mint művészi ipartermékekre. Mert ez a kritika másik lapjára tartozik. Ha úgy fogjuk fel a kiállított lakástypusokat, mint a rendelő, vagy tulajdonos által szabadon tagolt családi házaknak belső kiképzését és a bérlakáskaraktert a polgári igények fogalmából kikapcsoljuk, akkor szívesen konstatálhatjuk, hogy az interieurök nagyobb részét igen hangulatosak és barátságosak, kedves megoldásai annak, amit „otthon“-nak szoktunk nevezni. Kiesik a polgári keretek közül Menyhért Miklós belépője, nagy ebédlője és társalgója. Az anyaggal való bánni tudás és a komolyság érvényesül a három helyiség minden darabjában, azonban az előkelőségre való hangsúlyozott törekvés némi színbeli unalmasságot ébreszt. A belépő székeit nem tartjuk Menyhért Miklós leg-egészségesebb konstrukcióinak. A famunkákat Ri-

bárszky Győző asztalosmester készítette, a művészi ötleteknek komoly és becsületes interpretálásával. Vass Ferenc férfi-dolgozószobája a kiállítás legsikerültebb interieurjei közé tartozik. Disztigvált egyszerűség, hivalkodás nélküli elegancia jellemzi, a szobafalán körülfutó frizt kivéve, melynek helyében egy melegebb színekben tartott, nyugodtabb ritmusu dessint szívesebben látnánk. Vass Ferenc dolgozószobája ismét egy Menyhért-szobába vezet, melybe azonban, a katalogus szerint, egy boudoir volt tervezve, de ez közbejött akadályok miatt nem készült el. Ez az egy pont igazolja leginkább ama feltevésünket, amelyet a kiállítás folytonos elhalasztása miatt kifejtettünk. Novák András hálószobája rendezési hibák miatt nem az, ami lehetne. Amilyen nobilis és eredeti a falak színbeli megoldása, amilyen sikerült

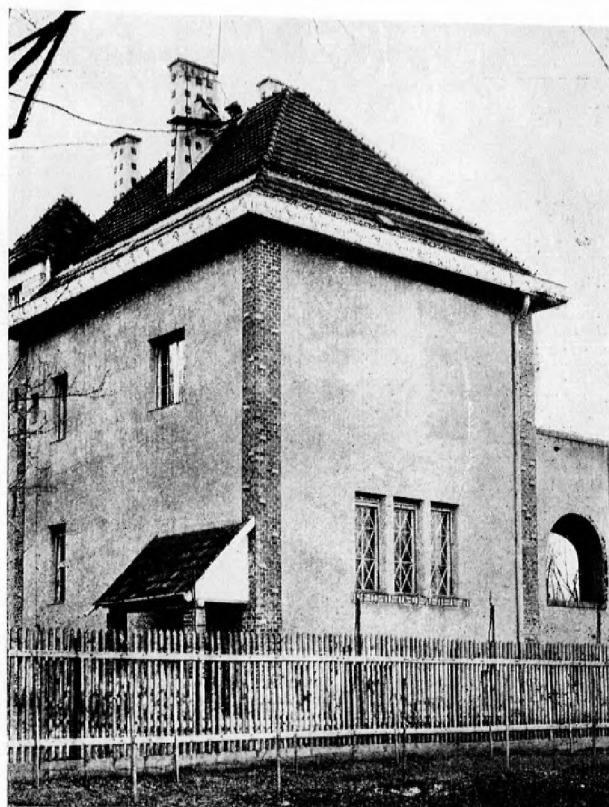
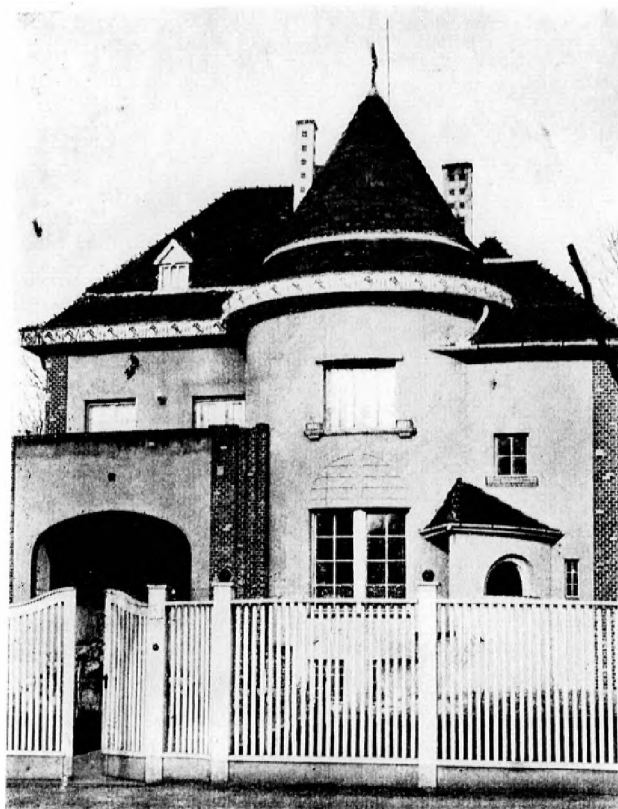

A Mann-villa hallja Rákosszentmihályon. Tervezték Löffler Sándor és Béla műépítések.
 Die Halle des Mann'schen Villas in Rákosszentmihály. Plan der Baukünstler Alexander und Béla Löffler.
 La portique du Villa Mann à Rákosszentmihály. Plan des architectes Alexandre et Béla Löffler.
 The hall of Mann's summer-house at Rákosszentmihály. Plan made by the architects Alex. and Béla Löffler

a kandallórács és amennyire elfogadható volna a magasabb művészi igényeket mellőző butorzat, annyira szétesik színeiben ez a három rész, amikor így egymáshoz van kényszerítve. A szoba Kántor Tamás műhelyében készült, legsikerültebb részlete, a kandallórács, Dipold János műve. Bár Bolnay József legénylakását már említettük. Részleteiben jobban elégit ki, mint összhatásában, melyet némileg az is zavar, hogy a dolgozószoba falainak sötét tömör mustrája színben kissé elszakad a hálófülke átlátszó sárga festésétől. Az egyes butordarabok közül főleg az íróasztalnak ötletes és konstruktív megoldása hívja fel a figyelmet. A háromszobás polgári lakás előszobáját Jeddy Sándor tervezte, aki nemrég az Interieur rácspályázatán második jutalmat nyert. Az előszoba a jobb típusok közé tartozik. Ez a lakás egy csomó új tervező nevével szolgál,

akikkel interieur-kiállításon most találkozunk először. Inventio, frissesség, ötlet ezekben van a legtöbb. Az az út, amelyet a teljes kiforrottságig s az egyéni stílus megjegecesedéséig még meg kell tenniük, nem fog rájuk nézve semmi nehézséggel járni. Jeddy Sándoron kívül ide tartoznak Baráth István és Schröder Károly, a dolgozó- és fogadószoba tervezői, Szirontai Lhotka István, a hálószoba tervezője, Schalamonek Károly, az ebédlő tervezője. Közülök igen sok értékes ígéret zálogát adja Szirontai Lhotka István, a kétszobás polgári lakás nappali szobájának tervében, mely higgadt elgondolást és a térkiképzés művészetének olyan foku értelmezettségét dokumentálja, mely nagy előleges bizalmat biztosít a fiatal iparművész-generáció számára.

Arra nincsen helyünk, de viszont okunk sem, hogy az egyes szobák ösmertetését részletes kritikai alapon

A Mann-féle villa Rákosszentmihályon. Tervezték Löffler Sándor és Béla műépítéscs.
 Das Mann'sche Villa in Rákosszentmihály. Plan der Baukünstler Alexander und Béla Löffler.
 Le villa Mann à Rákosszentmihály. Plan des architectes Alexandre et Béla Löffler.
 Mann's summer-house at Rákosszentmihály. Plan made by the architects Alex. and Béla Löffler.

tárgyaljuk. Inkább csak első benyomásainkat jegyeztük fel, ami talán helyesebb is. A butor gyakorlati szerepét csak a használat bírálhatja el jogosan s ha ez a bírálat kedvezőtlennek bizonyul, akkor illuzoriussá válik a külső megjelenésnek művészi értéke. Egyetlen, minden szobára egyaránt értelmezett kifogásunkat, a polgári jellegnek a tér és helyiség megoldásban megnyilatkozó elhanyagolását előre bocsajtottuk, záradékul csak annyit szeretnénk megjegyezni, hogy az összbenyomás kielégítő volta semmit sem veszített volna azzal, ha a kárpitosmunkákból felénk kiabáló wiener werkstätte-jelleg kevésbé domborodott volna ki. Ennek az eltagadhatatlan bécsi iznek a megállapítására az jogosít fel bennünket, hogy éppen a kiállítást rendező társulat kiállított halált a Wiener Werkstätte budapesti importálása ellen. A kárpitosmunkák ugyan igen szépek, bárhonnan valók is, de végeredményben csak megerősítik a mi álláspontunkat, mely szerint a művészi szépnek nem az illetőségi bizonyítványát, hanem az értékét kell tekinteni.

A kiállítást üvegszekrények egészítik ki, sok értékes és sok oda nem való dilettánsmunkával. Mind-

járt belépésünkör megállítanak bennünket Mayer Antal tanár egyházművészeti tárgyai, közöttük a Szent István-palást szabásrajzára transponált miseruha, mely csodásan szép. A himzés munka az óbudai „Jó Pásztor” zárdában készült és áhítatos finomságával tökéletesen simul a tervnek magyaros rajzához és pompás színeire. Az egyik üvegszekrényben Dékányi Árpád, a nagyírű csipkeművész állít ki gazdag gyűjteményt, másikban Liipola Yrjö, Kalmár Elza, Vedres Márk és Szász Vilmos kisplasztikai műveket. Látunk kedves bőr- és selyembatik-munkákat Nádler Róbert tanár növendékeitől, zamatos magyar műipari tárgyakat a Magyar Iparművészek Műhelyéből, ösmert kvalitású himzéseket Lesznai Annától és a „Köntös”-műhelyből.

A kiállításon levő szőnyegek részben Körösfői Aladár, Nagy Sándor, Undi S. Mariska tervei szerint a gödöllői szőnyegszövő telepen, részben Meyer Antal tervei szerint a székesfevárosi iparrajziskola szőnyegszövőtanműhelyében készültek.

(—ká—)

Képzőművészet

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZNŐK EGYESÜLETÉNEK KIÁLLITÁSA.

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete negyedik kiállítását mutatja be a Nemzeti Szalon emeleti helyiségeiben. Ez a kiállítás elvitázhatatlanul dokumentálja, hogy a magyar női társadalom, amely a magyar kulturát oly sok értékes munkásával segíti előre, a képzőművészet terén is sikeresen megállja helyét. Noha a dilettantizmus erősen érezhető is ezen a kiállításon, viszont az olyan tehetségek, amelyeket már nem lehet, de nem is szabad a „nőiesség“ számlájára írni, igen szép számban akadnak. Sajnos, hogy a kiállításon olyan arrivék nevei, mint Boemm Ritta, Undi S. Mariska, Glatz Oszkárné nem szerepelnek, mégis nyújt sok művészi jelentkezést, értékesebb talentumot és még több biztatást ez a kiállítás. A festőnők éppen női természetükben rejlő okok, a férfi művészi hajlamaitól való differenciálódások miatt nincsenek annyira a gyors és izgatottabb fejlődési processzusoknak alávetve s innen van, hogy még a legtalentumosabbak, legértékesebbek sem igen jutottak el a mai pikturának egymást szinte lázasan hajszoló törekvéséig, de a megszerzett eredmények, a kutatások után való megállapodás sokkal inkább tartósabb kincsei a festőnőknek.

Sajnos, hogy a mostani kiállításon kevés olyan munkát látunk, amely a nő grafikai, illusztratív hajlamát erősebben dokumentálná, pedig az a kevés, ami itt van, olyan tehetségről tesz számot, amely éppen a fejlődött grafikai művészet gyakorlati szükségleteinek is értékes anyaga lehetne. Ilyen igen finom kvalitású anyagot hozott Goldenberg Henriette, akinek meseillusztrációi nagy készséget, sok rutint és valami egészen finom illusztrációs hajlamot árulnak el. A felfogása, сюжетjeinek kedves naivitása egészen a mese-illusztrációk karakteréből adódnak. Somkóta Hermin rézkarcai is erős grafikai érzékre vallanak.

A kiállításon dominál a csendélet, köztük sok értékes vázsonnal.

Frenkel-Hahn Lujza merész szinkompozíciói erőteljes talentum megnyilatkozásai. Bennük elsősorban a dekoratív hatásokra való törekvés figyelemre méltó. Müller Mela férfi-portréja ügyes technikájával, bravuros, merész beállításával hat. Fesztyné Jókai Róza sokoldalú témakörében és virágcsendéletében adja leginkább önmagát. Braunecker Sztina bárónő három

férfiarcképet állít ki, köztük Juhász Aladáré a legjobb. Hofrichter Mártha párisi impressziók hatása alatt készült képein és rajzain is sok az egyéni érték. Különösen a mozzulatok tanulmányozása, — cirkuszi képeinek svungja — és rögzítése érdeklik leginkább. Külön kollekcióval vesz részt a kiállításon Schütz Julcsa. Talentumát több kiállításon figyelhette közönségünk, most egész kollekciót mutat be, amelyen újabb fejlődése, de fogyatékosága is szembeötlőbb. Legjobbak azok a tájképei, kisebb vásznai, amelyek egy-egy friss impresszió megrögzítésének hevületében készültek. Szinben, felfogásban sok értékeset ad itt; csendéleteiben azonban itt-ott a dilettánskodó kedvtelése rontja a hatást, ami olyan erős talentumnál, mint ő — szembetűnő!

A kiállításon több szobrásznő is részt vesz. Zamboni Lona erős mintázó tehetsége, plasztikai tudása sok reményt ígér. Felemlítjük még Komáromi Kacz Endréné vízfestményeinek kis kollekcióját, Soós Elemérné, Szirtes Aranka, Pünkösti Böske, Kessler Johanna, Propper Aranka munkáit.

□□□

MŰVÉSZNÖVENDEKEK KIÁLLITÁSA.

Az országos m. kir. képzőművészeti főiskola és Szépművészeti Akadémia növendékei, hagyományos szokás szerint, a husvéti vakációban rendezték ez évi kiállításukat, a képzőművészeti főiskola Andrassy-uti palotájában. A kiállítás, mely külön csoportban mutatja be a budapesti és külön a szolnoki művésztelep növendékeinek műveit, a megszokott stílus keretein nem emelkedik túl. Vállveregető nagyképűsködés nélkül jegyezhetjük fel, hogy sok a tehetséges munka, de a sokat ígérő, vagy a megszokottnál többel biztató talentum nagyon kevés. És ezeknek a biztatása is csak olyan ígéret, melynek megtartását ma már nem szoktuk komolyan venni. A művek kivétel nélkül megtanultságot dokumentálnak, az akademikus impressionizmus köréből valót. És talán éppen azok a képek, amelyekből kevésbé hangosan szól felénk a megtanultság, szimpátikusabbak előttünk. Grafikai mű nagyon kevés van a kiállításon és ami van, az sem a java. Szobormű egyáltalában nincsen. A főiskolai növendékek csoportjában Czencz János két tájképe, K a m p i s Jánosnak a vonalstilizálás határain járó férfi-arcképe és egyptomi papnöje, A x a m é t y Gyula friss egyszerűségű „Dunapart“-ja és S p o l a r i t s László néhány érdekesen felfogott képe állít meg bennünket. A szolnokiak közül B u d a i Sándor, B é k é s i Leó és G u l y á s Sándor nevét kell feljegyeznünk.

(—ká—)

Vaszary János gyűjteményes kiállítása a Művész-
házban.
Johann Vaszary's kollektive
Ausstellung in dem
Künstlerhaus.
L'exposition des oeuvres du
peintre Jean Vaszary,
à Budapest, dans la Maison
des Artistes.
L'exhibition of the works of
the Hungarian painter John
Vaszary, at the Artist's
Home of Budapest.

A MŰVÉSZ TERMÉSZETRAJZA.

Irta: Rózsa Miklós dr.

A naturalizmusnak mintha alkonyulna! Új stílust keresnek a festők; az impresszionizmus futó délibábja helyett, mely a természetnek tovasuhanó benyomásait akarta csak visszatükrözni, megint a változatlan, örök, konstruktív formákat keresik, mint amelyekben — szerintük — igazabban és tökéletesebben jelenik meg a világ külső és belső képe. És nevezék bár post-impresszionizmusnak, anti-impresszionizmusnak, expresszionizmusnak — e törekvés az új stílus felé egy gondolatban gyökeredzik: a pillanatnyi benyomások visszaadását nem találják immár elég monumentálisnak s eddig ezerfelé szétforgácsolt érdeklődésüket a tárgyak boncolgatására koncentrálnak. A festői temperamentum felett eluralkodott a festői okosság.

Csak természetes, hogy a művészetnek ezt a megváltozott utirányát nyomon követi az esztétika frontváltoztatása is. A művészet kijózanodott félszázados mámorából, a vele együtt megittasodott esztétika is kezdi kitörülni a mámort szemeiből s tekintetét — ha egyelőre óvatosan is — a legjózanabb új tudomány, a történelmi materializmus felé fordítja, ott keresve világító szövétneket az új ut bizonytalan sötétségéhez. Az új művészekkel párhuzamosan egyre szaporodnak az új esztétikusok, akik a gazdasági élet talajáig nyomozzák végig a szálakat, hogy rekonstruálják a művészi kultúra bonyolult szövedékét s a gazdasági élet strukturájából akarják „kiszámítani“ a művészi alkotások törvényszerűségét. Büszkén hirdetik, hogy ma már nemcsak egyes társadalmi osztályok izlésének befolyását lehet kimutatni, de meg lehet állapítani azt a befolyást is, amit a gazdasági élet egy-egy művész művészi fejlődésére gyakorolt. Még csak egy lépés — mondják — és tudományos alapon meg lehet majd konstruálni a művész természetrajzát.

Nem véletlen, hogy a szociológiának ez a már többször megismételt területhódító kísérlete éppen ma a legvehemensebb, hiszen a kulturemberiség szellemi életében tán félezer év óta nem kötött le oly nagy figyelmet a maga számára a képzőművészet, mint manapság. Aminek megint megvan a maga természetes magyarázata, — kétféle is. Esztétikai törekvés s egyformán erős és korszerű mind a kettő. Az egyik a képzőművészetek, különösen a festészet differenciálódásával függ össze. A természet és élet jelenségeit tisztán formában és színben értékelő abszolút festői irány a maga forradalmát hamarosan átplántálta a műkritika körébe. A régi, már-már elvéhéd s az irodalmi kaptafák egyhangú kalapálásába szinte belenyomorodott esztétika hátára öntudatos erővel pattant fel az új műkritikai irány, amely

saját magukból igyekezett megérteni a nagy művészegyeniségeket, a művészi lángészt és saját magukból, tisztán festői szempontból iparkodott magyarázni a festőművészet alkotásait.

Míg ez a harcoló esztétika a maga, tisztán művészi elveivel és eszközeivel a szemekhez vitte közelebb a műalkotásokat, ez a másik, tudományos áramlat, egészen más szempontból, a kauzálításokban gyönyörködő logika szempontjából tette vizsgálódása tárgyává a művészi problémákat. Természettudományi törvényszerűségekből magyarázni a gazdasági életet, s a gazdasági életből az ember szellemi életét, — ezt tűzte maga elé ez a modern szellemi áramlat, melyet talán felesleges is nevének nevezni: a történelmi materializmus. A Hegel dialektikus úrban lebegő fejlődésének a gazdasági életre való realizálása, a gazdasági jelenségek törvényeinek felkutatása után a szellemi nyilvánulások törvényszerűségeinek ugyan ezen az alapon való felkutatására került a sor. Megindult az ostrom a „nimbusz“ ellen, mert hiszen a tudomány előtt nincs értékkülönbség, csak tulajdonkülönbség és okozati összefüggés. Azt az egyébként nem is mai keletű felfogást, hogy a korszellem szüli a nagy egyéniségeket s nem a nagy egyéniségek adják meg a kor szellemének a karakterét; vagy — ahogy már Madách is mondta — nem azért virrad, mert a kakas kukorékol, hanem a kakas azért szól, mivelhogy virrad, — ezt a felfogást akarja érzékelhetően pozitív tartalommal megtölteni ez az irány. Meg akarja pedig tölteni oly módon, hogy a gazdasági élet törvényszerűségeiből magyarázott korberendezésből egyenesen próbálja megvonni az okozatiság láncsorozatát egy-egy nagy alkotó egyéniség, egy-egy művészlélek szellemi műhelyéig.

Természetes, hogy ennek a két egymástól merően különböző, sőt egymással teljesen ellentétes esztétikai iránynak elvei — főleg ez utóbbinak, az ujnak, a forradalminak — szigorúan még nincsenek kodifikálva. A tisztán festői szempontot, mely tudatos egyoldalúsággal hanyagol el minden más szempontot ezen az egyen kívül, erőtlennek hirdeti a modern tiszta racionalista meggyőződés, viszont az új kutatás, mely a gazdasági élet talajáig akarja végig nyomozni a szálakat, melyeknek szövedékéből a kultúra, sőt egy-egy művész születik, sokkal inkább intranzigens, semhogy megdönthetné ama régi tapasztalatokon nyugvó meggyőződésünket, hogy két, ennyire szélső álláspont között rendszeren — középpütt az igazság.

Ha a művészi egyéniséget nem tagadja is meg teljesen ez az új esztétika, fontossága mindenesetre összezsugorodott előtte. Egy-egy nagy kultúra törvényszerű fejlődésének megismerése teljesebb szépség a szemében, mint a legkáprázatosabb művészszeni, mert

Vaszary János gyűjteményes
kiállítása a Művészházban.
Johann Vaszary's kollektive Aus-
stellung in dem Künstlerhaus.
L'exposition des oeuvres du peintre
Jean Vaszary, à Budapest, dans la
Maison des Artistes.
L'exhibition of the works of the
Hungarian painter. John Vaszary,
at the Artist's Home of Budapest.

ennek az oknyomozó szomjuságnak minden egyes ok felfedezése egyforma gyönyörűség, tekintet nélkül arra, hogy a lüktető élet számára milyen értékű volt az az ok. A tudomány nem tesz olyan értékeléseket a nyilvánulások között, mint az étellel élő művészet. Ezért is hat olyan szürkén a napi életet élő emberek előtt. De viszont — és éppen, mert ilyen háládatlan — el kell ismernünk: a legnagyobb mértékben tiszteletre méltó az olyan törekvés, mely a maga erős meggyőződéséért áldozatul dobja a tömeg tapsait. Mert a tömeg nem engedi a maga hőseit detronizálni.

Annál ideálisabban szép feladat gyanánt lebeg azonban ez a cél a természettudományos esztétika előtt. Szándékosan használtuk itt az ideális szót, mert még ez előtt az esztétika előtt is csak eszmény lehet a cél: csupa objektíve megállapítható komponensből kiszámítani a művész fellépésének és alkotásainak szükségszerűségét. Reális eredménye ennek a munkának ma még nem lehet; talán valamikor, ha a szociológiát és biológiát előbb zenitjére emeli egy lángész.

Mindez persze koránsem jelenti azt, hogy az új irány uttörő, kutató munkája gyümölcstelen. Ellenkezőleg! Kellő alapozás nélkül el nem juthat ez a tudomány sem ahoz a lángészhez, aki hivatva lesz betetőzni e modern épületet, — ezt magunk is valljuk. Hiszen e racionalista esztétikusok sem feszegetnék ma ezeket a sziklákat, ha az előttük élő generációnak lelkében nem hatott volna már oly robbantólag a Buckle gondolata, mely nemcsak az általunk látható tények pozitív megfejthetőségét, de a jövőbelátást is kilátásba helyezte. Az a gondolat, mely törvényül hirdette, hogy: „ha ismerjük az összes körülményeket, előre kiszámíthatjuk, mi fog történni!...“ Csakhogy — fájdalom — éppen ez a ha dönti el az elv gyakorlati értékét és vonja meg a kivihetőség határát.

Ez a ha ott áll a művész agyvelejének titokzatos műhelye előtt is. Egy korszak okozatos, összefüggő kifejlődését még meg lehet magyarázni; azt is ki lehet mutatni, hogy a kor szükségletei, gazdaságtársadalmi berendezkedése milyen befolyással volt egy-egy művész alkotásainak irányára. De magát a művészi teremtőerőt — legalább a mi mai hitünk szerint — nem a kor termi; a kor legfeljebb sajátos tárgyat ad figyelme számára, külső bélyeget nyom alkotásaira. De ez még nem annyit jelent, hogy a kor szükségszerű terméke a művész. Hány korszaknak lett volna szüksége a maga nagy művészeire, vagy több nagy művészre, mint amennyit birt, — nem tudhatjuk. S hány művész élt egy más korszak szellemi érájában, mert nem hatott rá kora életének

strukturája! (Azokra gondolunk, akikről később úgy szoktunk beszélni, hogy a „saját kora nem értette meg!“) S hány, a közönségesnél kiválóbb művész élt minden korban, aki dacára a kor hatásainak, nem alkotta meg a kor által „törvényszerűen követelt“ műremeket?!... S végül: magukat a korokat, melyek a maguk művészeit termik, mi termi?... Vagy azok csak úgy termődnek az „idők árja“ által, — ahogy boldogult Bodnár Zsigmond mondotta.

Mindezekre a kérdésekre nincs felelet. Azt a titkot, hogy egy hatalmas művészegyeniség miért tudott olyan nagy dolgokat alkotni, aminőket éppen alkotott, ma még bizony csak bámulni tudjuk, megfejteni nem. Legfeljebb azt lehet a kor reá ható és összeműködő erőiből megmagyarázni, hogy miért alkotott olyan irányu dolgokat, aminőket éppen termelt. A szociológus urak öröme tehát egy kissé korai még. Bár az is igaz viszont, hogy a megismerésre vágyó emberi elmének már az is kétségtelen diadala, hogy egyáltalán el tud igazodni, s ha csak lépésről-lépésre is, de mindennap tovább tud hatolni ebben az irdatlan labirintusban, amit mi, vieux jeux emberek, jobb szó hijján még mindig csak művészi egyeniségnek, temperamentumnak, vagy alkotóerőnek nevezünk.

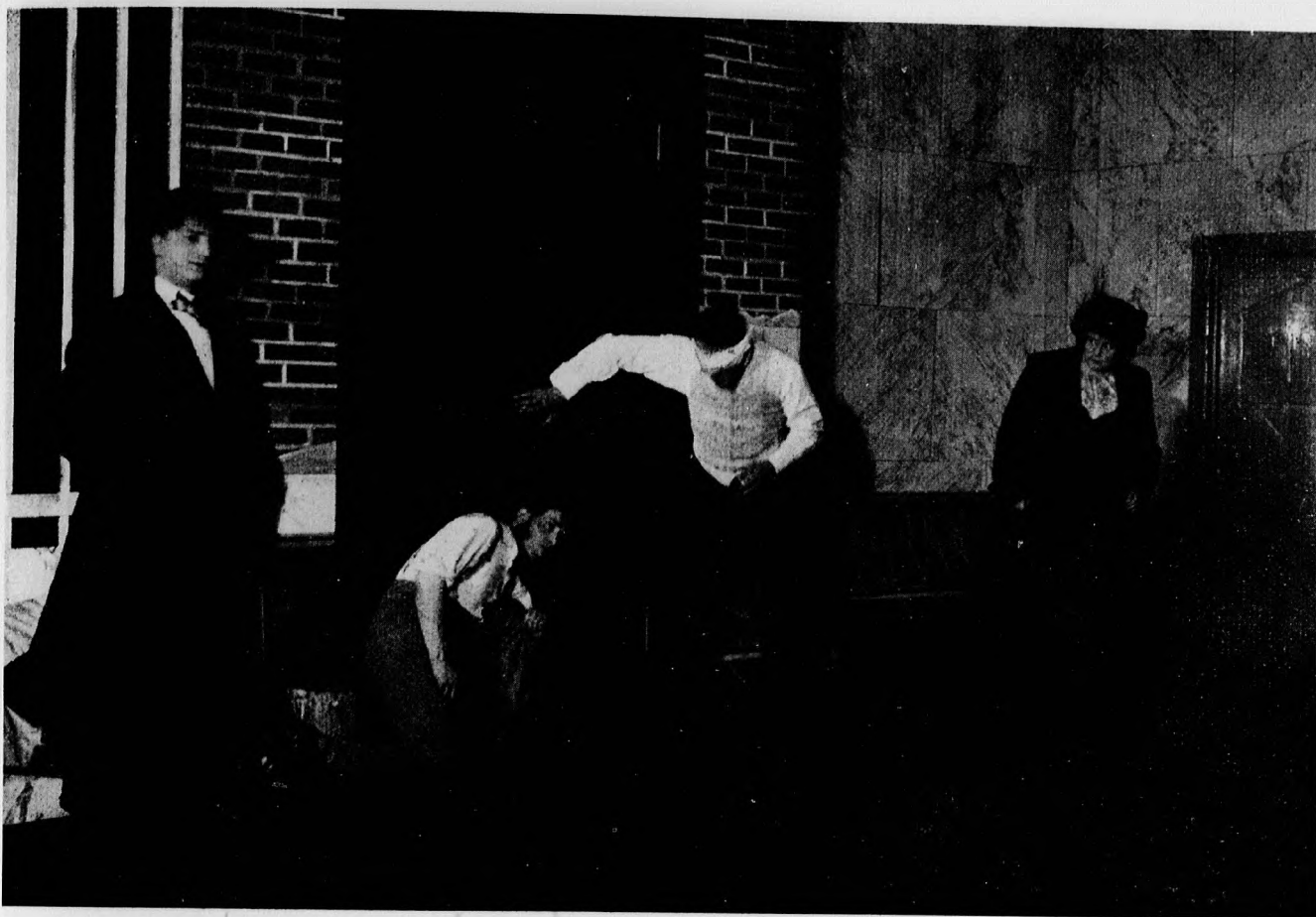
□ □ □

A MŰCSARNOK KÖZGYŰLÉSE. Vasárnap, április hó 8-án tartotta a Műcsarnok évi közgyűlését, mely viharos jelenetek után azzal végződött, hogy a modern művészgárda kiszorult a zsűriből, amelybe azután a „Pax“ című művészi egyesülés tagjai kerültek be.

A „NYOLCÁK“ kiállítás. Az a művészcsoport, amelyet tagjainak számáról „Nyolcak“-nak neveztek el, az ősszel ismét kiállítással lép a nyilvánosság elé. Kezdetben májusra tervezték kiállításuk bemutatását, de most már csak november vagy december hónapban nyitják meg. A művészcsoport tagjai egyébként több külföldi kiállításon fognak résztvenni.

A MŰVÉSZHÁZ ÚJ HELYSÉGEI. A Művészház művészeti egyesület valószínűleg ősszel költözik át új hajlékába, gróf Zichy Jenő rózsá-utcai palotájába. Az építészeti bizottság agilis munkát fejt ki, hogy az átalakítási munkálatok mielőbb megkezdhetők legyenek. Ezek az átalakítások nagyszabásúra tervezik az új Művészházat, melyben a kiállítási termeken kívül pazar eleganciával berendezett klubhelyiségek és egy hangverseny-terem fognak a magyar művészetnek új hajlékot nyújtani. Az átépítés Vágó László műépítész tervei szerint készül.

KIÁLLÍTÁS VIDÉKEN. Stiasny Aladár, iparművész gyűjteményes kiállítást rendez Tatán, mely alkalommal rajzain és festményein kívül a székesfővárosi iparrajziskola szőnyegszövőtanműhelyében, vezetése alatt készült, szőnyeget is bemutatja. A kiállítás pünkösdkor nyílik meg.

Az „Alibi“ bemutatója a Magyar Színházban.
Die erste Vorführung des Schauspiels „Alibi“ in dem Ungarischen Theater.

La première du pièce „Alibi“ au Théâtre Hongrois à Budapest.
First performance of the drame „Alibi“ at the Hungarian Theatre of Budapest.

SZÍNHÁZ

IDEGEN INVÁZIÓ A NÉPOPERÁBAN.

Ezt a fölöttébb komoly és elszomorító ügyet lehetne a humor és élcelődés szemüvegén át is szemlélni. Ennek az ügynek a szégyenletessége, komolysága annyira odasimul ahhoz a mesgyéhez, amelyen túl ezuttal a bántó nemtörődömség, valami sértő cinizmus határolódik, hogy igazán zavarban vagyunk: komolyan ejtsünk-e pár szót arról a szerepről, amelyet mostanában a Népopera Budapest színházi életében játszik, vagy viccelődjünk rajta. Kis blüettet is lehetne írni arról a színházba járó budapesti speciesről, aki anélkül téved be a Népoperába, hogy előzőleg a szinlap szerint tájékozódást szerezne magának s aki abban a hitben ül le helyére, hogy itt a magyar Népopera személyzete játszik magyarul s kiderül, hogy ma német, holnap olasz, azután francia

nyelven énekelnek s játszanak. A művészet nemzetköziségét, annak kicsinyes keretektől való mentességét többé-kevésbé mi is valljuk, de ami egy idő óta a Népoperában történik, az már nagyon is differenciálódott a művészet nevében való engedményektől. Ennek a színháznak, amely városi kedvezményeket élvez, anyagiakban kifejeződött előnyöket szerzett meg magának, az a hivatása, hogy a magyar zenekultusz-
nak legyen egyik kulturtényezője: legalább ezt hirdette programjában megalakulása idején. Olcsón hozzáférhetővé tenni a zenekedvelő közönség számára ezt a programot — ezért csinált oly olcsó helyárakat a Népopera igazgatósága! A színház magánügy — többé-kevésbé s ez a színház magánvállalkozás is: nem tartozik számot adni belső ügyeiről — elismerjük mi is, de egyenesen a közönség kijátszását látjuk, amikor azt kell konstatálnunk, hogy a színház mindezt csak hirdette s nem tartja morális kötelességének, hogy ígéretét némileg is beváltsa! Semmiféle okkal nem igazolhatja, hogy miért hozza

Interieur

Az „Alibi“ bemutatója
a Magyar Színházban.

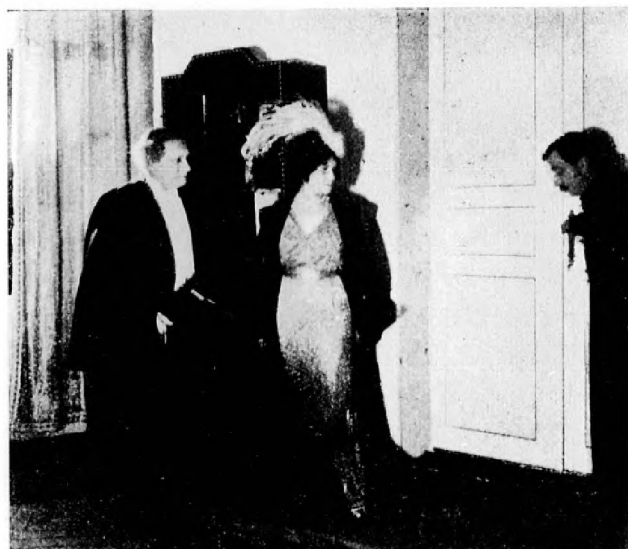
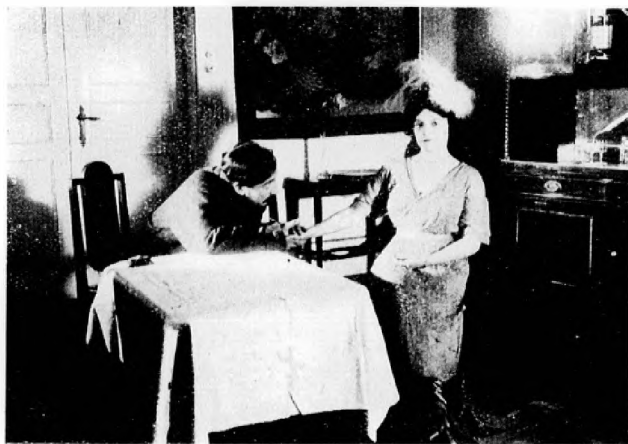
Die erste Vorführung des Schauspiels
„Alibi“ in dem Ungarischen Theater.

La première du pièce „Alibi“
au Théâtre Hongrois à Budapest.

First performance of the drama „Alibi“
at the Hungarian Theatre of Budapest.

ide egymásután a külföldi szintársulatokat. Erre sem a budapesti közönségnek, sem színművészetünknek szüksége nincs. Bécsi operette-szintársulattal talán csak nem akarja az igazgatóság a mai operette-stilust bemutatni? Ahhoz, hogy háromszoros-ötszörös helyárrakkal telt házakat csináljon, üzletnek bizonyára kitűnő volt ez a külföldi invázió, de a művészet ürügye alatt és nevében csinálni ezt az üzleti fogást, mindenesetre művészi perfidség és nagyképűség. Az ilyen trükkökkel szemben a közönség adhatja meg a méltó választ — távollmaradásával tüntessen a Népepera „elvei“ ellen! . . .

Az „Innocent“ bemutatója a Vigszínházban.
Die erste Vorführung des Schauspiels „Innocent“ in dem Lustspieltheater.
La première du drame „Innocent“ au Théâtre de la Gaité à Budapest
First performance of the drame „Innocent“ at the Theatre of Gaité at Budapest

EGY JUBILEUMRÓL

kell írunk, amelyet nem az udvarias kötelesség ir elő s amely nekünk tollforgató embereknek minden jubileumok közül a legkedvesebb. A toll emberét ünnepeljük s köszöntjük a szeretetnek olyan melegével, amely az őszinte érzések legnemesebb kincsét kínálja fel annak, aki jubilál. Szomaházy István a magyar írói gárda egyik legragyogóbb tollu harcosa, aki szíveken, elméken nagyobb és több diadalt aratott, mint a legtöbb győzedelmet elért hadvezér, olyan eseménynek az évfordulóját ünnepli, amely bizonyára sok írói babérjánál kedvesebb neki. Tünetmenyes írói karrierjének nem egy jubileuma volt e zideig, de ebben a jubileumban Szomaházy mint újságíró, mint szerkesztő és lapalapító veszi ki részét. Mint újságíró egyike Szomaházy a legragyogóbb, legszellemesebb tollu sajtóharcosoknak s ebben olyan multja van, hogy arra a mai fiatal újságíró gárda már csak írott dokumentumokból emlékszik, de mint lapkiadó-szerkesztő csak tiz éves jubileumát ünnepli Szomaházy István, de ez a tiz év száz éves harc és küzdelem eredményével felér. A Budapesti Hétfői Hírlap, Szomaházy István lapja most lett tiz éves. Tiz évvel ezelőtt husvétkor jelentette meg a lap első számát s most, hogy erre a tiz éves multa visszatekint, olyan meglelégedéssel és önbizalommal teheti ezt Szomaházy, amely kétszeres örömet kell hogy szerezzen neki. Tiz év alatt egyre-másra keletkeztek — az ő ötlete után — a hétfői lapok: ma egész sereg igyekszik a közönség igényeit szolgálni, de az az előkelő, versenyen kívül álló pozíció, amelyet az ő neve, vérbeli újságíró talentuma, kitartása teremtett, ma is egyedül áll az erős versenyben. A Budapesti Hétfői Hírlap ma fogalom, közszükséglet s szinte nélkülözhetetlen lett annak a közönségnek, amely hétfőn reggel tiz év óta Szomaházy lapjából értesül a világnak mindazon eseményéről, amely szombat éjjeltől vasárnap kora reggelig a föld kerekéségén történik.

A Budapesti Hétfői Hírlap jubileumi száma, amely ebből az alkalomból megjelent, arról tesz tanuságot: a magyar újságírói és íróvilág legkiválóbbjai szólnak meg benne a közvetlenség olyan hangján, amelyet nem a kollégialitás, hanem a legmelegebb szeretet érzése fakaszt. Nekünk is különösen kedves alkalmunk ez a jubileum; Szomaházy István lapunknak megalapítása óta munkatársa s ragyogó tollával többször részt vett abban a művészi törekvésben, amelyet az Interieur maga elé tűzött. Szomaházy neve egyik ékesség lapunk munkatársainak névsorában s az ünneplők névsorában az elsők között akarunk lenni! . . .

Komlóssy Emma a kiváló népszínmű- és operette-primadonna.
 Emma Komlóssy, die ausgezeichnete Volksspiel- und Operetten-Primadonna.
 Emma Komlóssy, l'actrice bien distinguée hongroise.
 Emma Komlóssy, the first class Hungarian actress.

HÁROM NEVET foglalunk itt együvé. Nem a véletlen, vagy a minden áron való szándékosság hozta össze ezt a három nevet. Ami közös az ő nevük együvé való kerülésében, az a művészet s ami azon kívül összehozta őket, az egy közös cél: hogy együttesen jobban reprezentálhassák, amit elérni akarnak. Komlóssy Emma, Rózsa S. Lajos és Kurucz János és a három név, amelyről lapunkban külön-külön már nem egy ízben megemlékeztünk, együvé kerülésüket még a téli szezon közös programja segítette elő. Az a művészi estély, amelyben együtt gyönyörködtették Budapest hangversenykedvelő közönségét, nemcsak az ő különváló művészi értéküket reprezentálta, hanem beigazolta azt is, hogy hármasban is meg tudják hódítani a műértő közönséget. Úgy halljuk, hogy ezt a művészi triumvirátust a téli szezon nem bontotta fel végleg s hogy a közönségnek még több ízben lesz alkalmja őket együttesen élvezni. Rózsa S. Lajossal nemrég foglalkoztunk egy érdekes aktualitás alkalmából, Komlóssy Emma s Kurucz János annyira dédelgetett művészei a közönségnek, hogy róluk ujat szintén nem irhatnánk.

A SZIMFONIKUS ZENEKAR a legjobb uton halad ahoz, hogy zenei életünkben előkelő helyet biztosítson magának. Vasárnap a zeneakadémiában rendezett hangversenyt és ezzel tekintélyes lépést tett a maga elé tűzött cél felé. A „Faustnyitány“-nyal kezdtek. Ez ouverture eredetileg egy nagy Faust-szimfoniának a bekezdése, mely Párisban sohasem adatott elő s így megmaradt kéziratnak.

Antalfy-Zsiros „magyar suite“-je pompás zenei piketúrája a magyar katona-életnek.

D'Indy Vince zenei költeményének, „Wallenstein halálának“ első előadását muzsikális körökben érdeklődéssel várták.

A műsoron fel volt tüntetve a Schiller-trilogia harmadik részének kivonata, mely helyes magyarázója volt a francia mester dufantáziájú zenéjének.

Zárószámul Mozart Jupiter szimfoniáját adták, mely stilszerű interpretálásra talált a gyönyörűen dolgozó zenekar munkájában.

A közönség szívesen ragadta meg az alkalmat, hogy kedves karmesterét, Kún Lászlót meggyőzze szeretetéről és elismeréséről. Őt és Antalfy-Zsirost tüntetőleg ünnepelték ez alkalomból.

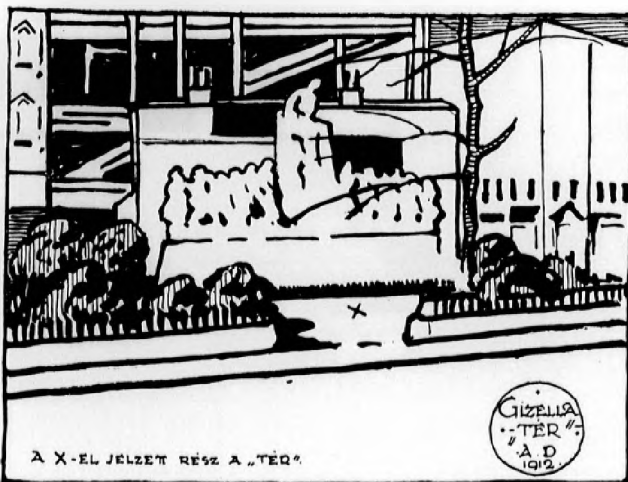
Építészet

AZ ELCSUFITOTT BUDAPEST.

A szkeptikus olvasó, ha végig fut tekintetével a fenti címen, bosszusan fog tovább lapozni. Hagyjanak már egyszer békében ezzel a témával – fogja mondani magában. Mintha bizony nem eleget hallottam volna, hogy Budapest az elcsufítások városa! De hát mit is érdekel ez engem! Nyáron a portól, pizsoktól, télen a sártól nem tudok járni gyalog; villamoson . . . no erről ne is beszéljünk! A lakások oduk, vagy csak milliomosoknak valók. Egyetlen lépést nem tehetek itt bosszúság nélkül, azután még amiatt is fájjon a fejem, hogy a városépítés, rendezés el van rontva, tele van architekturai és higiénikus lehetetlenségekkel, hibákkal! . . . Az ilyen esztizálással hagyjanak már békében! . . .

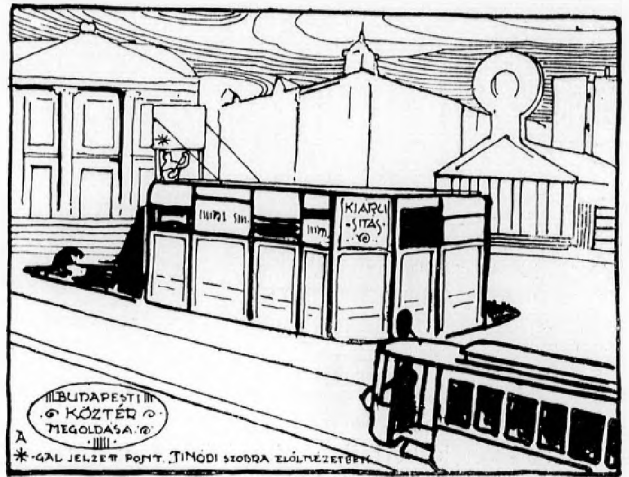
És igaza is van nemcsak a szkeptikus olvasónak, hanem annak is, aki csendes mosollyal tér napirendre a fenti cím felett és igaza van Budapest sok százezer lakójának, hogy mindezzel nem törődik komolyan, mert ha törődne, észre is venné s talán, csak akkor Budapest sem lenne az elcsufítások városa! . . .

Budapest társadalma, ez az indolens, heterogén-szociális tömeg alig veszi észre, hogy egy idő óta ott és olyan módon üznek csufot vele, ahol és ahogyan a legkisebb vidéki városban sem mernék ezt megtenni.

Gizella-tér.
Der Gisela-Platz.

La place Gisèle.
Square Gisela.

Nemzeti Színház előtere.

Der Vorplatz des Nationaltheaters.

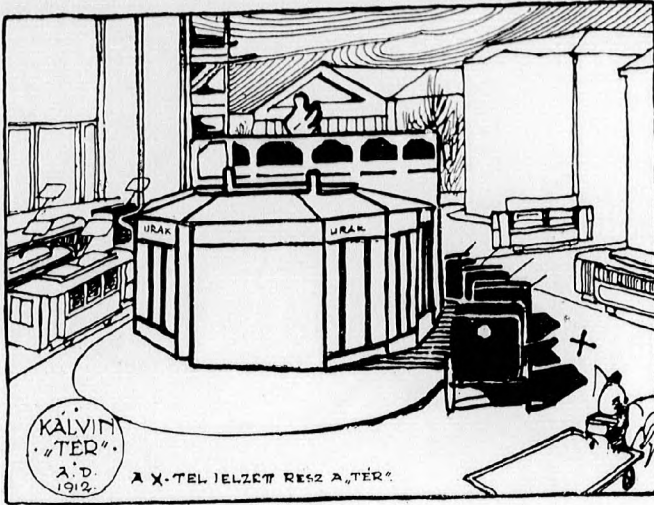
La place devant le Théâtre National.

The square before the National Theatre.

Budapest közterületein a tériszony végzi esztétikailag és higiénikus szempontból izléstelen és káros munkáját.

Budapest köztereiről már a legutolsó közhely beszél. Hogy ebben a világvárosi dimenziókkal kékedő városban ugyszólván egyetlen köztér, park nincs, amely el ne volna hibázva, be ne volna építve, ezt már az ott játszadozó kis gyermek is tudja. Szinte konok következetességgel tele építettek itt minden talpalattnyi térséget s nem szimboliztikus tétel, amikor azt állítjuk, hogy Budapest valósággal megfullad – a levegőtleniségében, hogy az egymást keresztül-kasul szelő utcalineák keresztezésében nagy elvéve találni egy-egy szélesebb térképzést, hogy a terek, parkok a város területén szinte véletlenül csöppentek oda; hogy legnagyobb középületeink, amelyek architektonikus kiképzésükkel, domináló jelentőségükkel szinte befulladnak a hozzájuk simuló utcafrontokba, háttömegekbe. Mindezt tudtuk s napirendre tértünk az egyelőre megváltoztathatlanba. De azt már nem tudtuk, hogy ezt a rendszert, ezt a megváltozhatatlant a végtelenségig lehet vinni.

Azokra a kis házikókra, bódéokra célozunk, amelyek szinte máról-holnapra nőttek ki ezeken a kis tereken. Csak végig kell sétálni egynéhány ilyen „vidéken!”

Kálvin-tér.
Kalvin-Platz.

Le place Calvin.
Square Calvin.

Ezek a közterek bármily kicsinyek is voltak, a maguk tagolásával a teret határoló házaikkal valamelyest egészséges hatást adtak. Itt-ott kis parkszerű kiképzés is megvolt a se jó, se rossz köztér. Most azután jött az új városökonomia, amely megengedte, hogy üzletek számára házakat építhessenek bele ezekbe a terekbe, oda, ahova ép jól esik. A közepére, egyik szögletébe, vagy bárhova. A hatóság azzal érvelt, hogy a városrendezés, sok új építkezés kövélkeztében hajléktalanná vált üzletnek nyújt ideiglenes hajlékot. Hát ez az érv gazdasági szempontból sem állja meg a helyét, mert vagy olyan tömegesen lettek hajléktalanná az üzletek, hogy ezek a kis házikók még csak nem is enyhítettek a bajon, vagy ellenkezően — ez esetben pedig épen nem volt szükség ezekre a házikókra és bódéokra.

Csak meg kell nézni ezeket a elcsufított tereket, mintha egyszerre minden disszonáns elemet oda dobtak volna!

Nem is szólva arról, hogy a levegősségét de facto elveszi a köztereknek, esztétikailag valósággal barbarizmus, ami itt történt. Ha a bódék mellől nézzük a térhatást, valamelyik részről még csak látjuk, hogy itt téren állunk, de ha a tér bármely részén megállunk, úgy érezzük, mintha egy kifaragott óriási téglát felejtettek volna ott. Agyonnyomja, deformálja a tér egész architektonikus hatását s megtöri a teret képző házak szilhuettjét, a szabad látás érvényesülését.

Ott, ahol a teret eddig a parkszerű dísz- és kiképzésen kívül más architekturai, vagy szobrászati forma nem díszítette, ha minden áron tiltakozunk is e házikók odaépítése ellen, de végső konzekvencia gyanánt kénytelenek vagyunk beletörődni,

valósággal meg kell botránkozunk azon a cinizmuson, amely azokon a tereken üzi ezt a szemérmetlen tréfát, ahol szobrok, emlékművek állanak, ahol csaknem összeépítették ezeket az ormótlan és izléstelen bódékat a szobrok talapzatával. Csak egyetlen példát hozok fel: a Gizella-teret. A Vörösmarty-szobor, amely térhatásban amúgy sem tudott érvényesülni ezen a helyen, most olyan megbotránkoztató hatást tesz, hogy valósággal szégyene ennek a kicsinyes és kishitű politikának, amely megengedte, hogy bódékkal csufítsák el Budapest tereit.

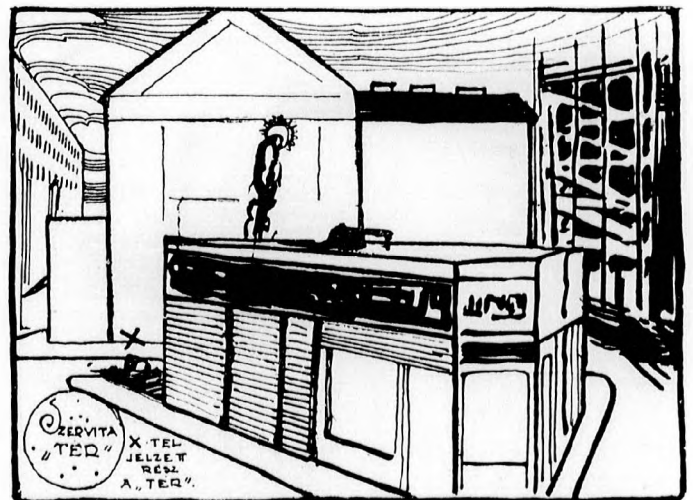
A Vörösmarty-szobor közvetlen háttere ez a kis ház, amely teljesen agyonnyomja a szobor hatását; érvényesülését, monumentálitását egészen tönkre tette.

Itt van a Népszínház épülete előtt levő tér, amelyen Tinódi szobra került kétségbeesítő szomszédságba egy ilyen házikóval, a Kigyó-tér, a Calvin-tér . . .

Művészeknek, művészeti és építészeti egyesületeknek kellene tiltakozni végre ezen izléstelenségek és szemérmertlenségek ellen.

Ennek a sivár architektúrájú városnak a külsején immár elkövezték az esztétikai és művészi izléstelenségnek azt a maximumát, amely után már csak a legcinikusabb közöny, vagy a leggyorsabb jóvátevése a dolgoknak következhetik! . . .

I. E.

Szervita-tér.
Serviten-Platz.

Place de l'ordre des Serviteurs.
Square of the monks Servants.

Kávéház

A BUDAPESTI KÁVÉSI PARTÁRSULAT KÖZGYŰLÉSE.

Folyó hó 15-én este tartotta a 97-ik rendes közgyűlését a budapesti kávési partársulat. Azok a bizonyos vének sem emlékeznek oly népes és hangos közgyűlésre, mint ez volt. Puszkaporos volt a levegő, mindenki várt valamit, valami olyant, amiért érdemes volt eljönnie. A közgyűlési sablontól eltérő kilátások csábították ki a kávéházi medvéket fényesen berendezett oduikból.

Kévessel 6 óra után nyitotta meg az ülést Úpor József alelnök, ki mellett Goreczky Zsigmond IV. kerületi előljáró foglalt helyet.

Napirend előtt bejelenti, hogy Harsányi Adolf elnöktől levél érkezett az ő címére, melyet Kemény titkár olvas fel.

Harsányi kategorikus rövidséggel adja tudtára Úpor alelnöknek s így a közgyűlésnek, hogy az utóbbi időben ért meg nem érdemeit vádak arra indították, hogy a gyűlésről távol maradjon, elnöki jelöltségéről és egyéb tisztségeiről lemondjon.

Kéri az alelnököt, hogy helyettesitse őt az estén.

Jellemző a hangulatra, hogy e rövid levél után előbb siri csend s aztán néhány „éljen Weingruber” kiáltás hangzik.

Mielőtt a napirendre térhetek volna, Harsányi Ferenc kér szót.

Aláhuzottan kívánja hangsúlyozni, hogy nem a bátyja megbízásából, sőt határozottan annak akarata ellenére szólal fel.

Ami az ügy személyes élet illeti, arra nem kíván reflektálni, nem akar a Pannónia-bankbeli érdekeltséggel sem foglalkozni, de kiérezte néhány rosszakaratu támadásból, hogy egynémelyek sokszor nem is Harsányi Adolf, hanem a Harsányi testvérek cég ellen foglaltak frontot. Felhívja a jelenlevőket, hogy amennyiben az ipartársulat keretében volnának olyanok, kiknek ellenvetésre, mitöbb támadásra okuk van, álljanak elő nyiltan, ő helyt áll.

Úpor alelnök azonban közbevág és nem engedi meg a vita provokálását, mert erre a közgyűlés nem hivatott territorium.

Kemény titkár nyomban hozzá is fog a zárszámadás publikálásához, illetve felolvassa a felügyelő-

bizottság jelentését, mely szerint 3550 korona egyenleggel záródott a tavalyi esztendő.

Következik a napirend harmadik pontja, az alkalmazottak nyugdíjbiztosításáról szóló indítvány, mely több, mint egy órai szenvedélyes vitára adott alkalmat. Úpor József röviden ismerteti a választmánynak ez irányu indítványát.

Az ipartársulatnak sikerült a Magy. orsz. munkások rokkant- és nyugdíjbiztosító egyesületével oly megállapodásra jutni, mely szerint: a kávé minden alkalmazottja után

heti 20 fillér díjat fizet, ha 624 korona	
„ 24 „ „ „ „ 728 „	
„ 30 „ „ „ „ 844 „	

évi nyugdíjra kívánja munkását biztosítani.

Ez olykép értelmezendő, hogy 10 évi szolgálat után — amennyiben a biztosított munkaképtelenné válna — a biztosított összeg 70%-át élvezi évi járulékgyanánt. Minden további esztendő 1%-kal növeli az alkalmazott nyugdíjigényét, úgy hogy 40 évi szolgálat után a teljes 100% illeti meg a biztosítottat.

Ha a tíz esztendő várakozási időn belül (tehát a nyugdíjigény beállta előtt) állana be a rokkantság, úgy a fél megkapja a befizetett összeget.

Az apa halála után minden gyermek egy hatodát kapja a biztosított összegnek neveltetési járulékgyanánt.

Ez volna röviden a váza annak a jóléti intézkedésnek, melyhez az elnök a közgyűlés hozzájárulását kéri, azzal a megszorítással, hogy utasítsák a választmány ezen indítvány féleven belüli foganatosítására.

Elsőnek Grosz Bernát szólalt fel és főképen a kiskávésok érdekeit kívánja azzal védeni, ha figyelmessé teszi a közgyűlést arra a körülményre, hogy ha a kiskávés az ő 2—3 alkalmazottja után fizet egyenként heti 20 fillért, az aránytalanul nagyobb megterhelést jelent számára, mint ha a nagykávé 20—25 alkalmazottja után rója le az obulust. Különbösen is helyesnek tartaná, hogy e tárgy felett ne a választmány, hanem minden egyes tag döntene s e célból helyes volna az indítványt tanulmány tárgyává tenni és a végleges döntést egy rendkívüli közgyűlés összehívásáig elhalasztani.

Úpor alelnök ajánlja az ügy mai elintézését, annál is inkább, mert ez az önkéntes felajánlása a

biztosításnak mintegy preventív intézkedés netaláni követeléssel szemben.

Érdekes reflexiót nyújt Berger Leó felszólalása; csodálja a kiskávésok tartózkodó viselkedését, mert hiszen, ha a pincér tudni fogja, hogy az ő jövőjéről csak a nagyobb kávéházban történik gondoskodás, akkor önmagától áll elő az a körülmény, hogy a pincér kerülve a kisebb kávéházakat, csakis olyan helyet keres, hol anyagi áldozat nélkül megalapozva, vagy legalább is istápolva látja a jövőjét.

Deutsch Artur csonkának mondja az indítványt addig, míg a kávéások tetszésétől függ, vajjon akarja-e munkását biztosítani, avagy sem. Így csak ajándék jellege van az egésznek és ki van téve a kávé annak, hogy az alkalmazottja nem is fogadja el a nyújtott biztosítást. Már pedig, ha a fél 6 hónapig biztosítatlan marad, úgy nem is pótolhatja már mulasztását.

E fejtegetés nyomán egyszerre többen is kívánnak reflektálni.

Elsőnek az alelnök jelenti ki, hogy a biztosítás már azért sem lehet kötelező, mert nem szankcionált testület, hanem csak az ipartársulattól indul ki. Ami az esetleges visszautasítást illeti, arról Weingruber Ignác azt tartja, hogy az első tíz év leforgása után, vagyis, ha az első biztosított rokkanttá lesz és a biztosított összeg hetven százalékat felajánlják évi járadékképen, úgy kizártnak tartja, hogy akadjon egy ember, ki ezt visszautasítja. Hogy refuszálja azt a nyugdíjat, melynek díjait a kávé fizette.

Nagy méltánylással emlékszik meg Harsányi Adolfról, mint aki a megteremtője ennek az intézménynek, nagy tudással és lelkiismeretességgel alkotta meg ezt a jóléti intézkedést. Nem hive a halogatásnak, annál is inkább, mert a terv ugyanis már tavaly óta halasztódik és mint a mai napirend kitűzött pontja, feltétlenül ma tárgyalandó.

Brück Károly a mai viszonyokra hivatkozik, amikor majdnem kizárt dolog, hogy egy dolgozni akaró kávéházi munkás 6 hónapon keresztül munka nélkül járjon.

Goreczky előljáró és Gárdonyi József hasonló értelmű felszólalása után megejtették a szavazást, mely próba és ellenpróba után a választmány indítványának elfogadása mellett döntött.

A munkabérek rendezésére vonatkozó passzusnál bejelenti az alelnök, hogy a pincérek hetibére egy koronával emeltetett.

Végre a tisztujításra került sor és a funkcionáló szavazatszedő bizottság elnökének Berger Leó, bizottsági tagokul Kallós, Petrovits, Kaiser és Ulits választott meg.

Feszült érdeklődés előzte meg az eredmény kihir-

detését, melynek eredménye szerint Weingruber Ignácot 46 szavazattal elnökké választották Harsányi Adolf 18 szavazata ellenében.

Alelnökök lettek: Upor József és Seiffert Antal.
Pénztáros: Holstein Zsigmond. — Ellenőr: Gruber Károly.

Választmányi rendes tagok: Árvay Ottó Ede, Brück Károly, Gál Arnold, Germán Jenő, Glaser Fülöp, Kallós Márkus, Sachs Ödön, Wassermann Mór.

Választmányi póttagok: Harkai Gyula, Kovács József, Nemény Béla, Steiner József.

Felügyelő bizottsági rendes tagok: Bayer Marcell, Fehér Gyula, Pallai Miksa, Tauber Salamon, Wertheimer Lajos.

Póttagok: Rónay Adolf, Sprung János, Weisz Bertalan.

Elnök bejelenti, hogy jogtanácsosi állás szervezésére több tag által aláírt és szabályszerűen bejelentett indítvány érkezett, melyet azonban először a választmánynak adtak ki javaslatételre.

Több tárgy nem lévén, az elnök a közgyűlést bezárta.

Ezután következett a kávésszövetség közgyűlése, melyen nagy és érdekes küzdelem után elnöknek a lemondott Mészáros Győző helyett Brück Károlyt öt szótöbbséggel választották meg Gárdonyi József ellen.

Alelnökök lettek újból Gárdonyi József és Kallós Márkus.

Mire az ujonnan megválasztott tisztikar csoportjai lapunk részére lefotografáltattak és átvonultak az étterembe.

Az első pohárköszöntőt Upor József alelnök mondotta, aki kötelességszerűen és röviden felemlítette a volt elnök Harsányi Adolf érdemeit, megemlítette, hogy Weingruber Ignácban tulajdonképpen az örökös elnökjelöltet választották meg, ki mint a mindnyájunk szeretett elnöke bizonyára hasznára lesz ipartársulatunknak és Isten áldását kérte működésére, személyére és családjára.

Utána az új elnök röviden megköszönte a bizalmat, ígérte, hogy mindenkor a köz érdekében fog működni és minden tagnak igaz barátja lesz.

Utána Kallós Márkus emelt poharat Goreczky előljáróra, majd Goreczky emelte poharát Brück Károlyra, a szövetség új elnökére, majd Gárdonyi József szólalt fel és üdvözölte Holstein, Gruber és Kemény drt. Gárdonyi után Szántó Béla, a Keleti kávéház tulajdonosa állott fel szólásra és melegen ünnepelte lapunk szerkesztőjét, Kovács Bélát, mint olyan embert, aki az Ipartársulat és kávésipar iránt mindenkor meleg áldozatkészséggel viseltetett és magas nivóju lapjával bel- és külföldön emeli a budapesti kávésipar tekintélyét. Szavait egyhangu éljenzéssel fogadták.

Szántó után Steuer Marcell üdvözölte Berger Leót, az Ipartársulat tiszteletbeli elnökét, végül Mészáros Győző lapunk munkatársa üdvözölte F. Kiss Lajos szerkesztőt, mint olyan embert, aki hosszú éveken eredményesen működött a szakipar érdekében.

F. Kiss Lajos meghatottan köszönte meg a meleg üdvözlést és miután még Baumann Károly és mások mondtak pohárköszöntőt, a társaság egy része még sokáig kedélyes hangulatban szórakozott.

Lapunk legközelebbi száma foglalkozni fog a jelenlegi elnökváltás előzményeivel és méltatni fogja a lemondott elnök, Harsányi Adolf ipartársulati tevékenységével szerzett bokros érdemeit, egyben pedig közölni fogja az új funkcionáriusok és a lemondott elnök arcképét, valamint a lakomán eszközölt felvételeket.

□ □ □

ÜZLETI HIREK.

A „SORRENTO“ KÁVÉHAZAT (Teréz-körut 19.) Garai Ármin eladta. Az eladást Hirschkovits Károly irodája közvetítette.

A „KRISTÁLY“ kávéházzal lapunk múlt számában megjelent kritikai ismertetésre vonatkozólag értesítjük az érdeklődőket, hogy azt Jaschik Álmos ur, az Iparrajziskola tanára, lapunk kitűnő munkatársa írta.

BUDÁN, a Lukács-fürdővel szemben Pallai Miksa által létesítendő nagyszabású szálloda éttermét és kávéházát Komlós Ármin volt miskolci és ungvári kávé bérrelte ki.

SZÁLLODA-ALAPÍTÁSOK. Ismét nagyszabású szálloda-alapításokról regél a fáma. Ezuttal két szállodáról van szó, mely mindkettő a Teréz-köruton létesülne. Az egyik hír Fábry Henrik által a Szondy-utca sarkán létesítendő nagy bérpalota kibérléséről és szállodává és kávéházzá való átalakításáról beszél, a másik Drechsler Béla a Teréz-körut és Podmanicky-utca sarkán levő bérházában létesítendő nagy szálloda és kávéházzal tud. Szerintünk mint szálloda mindkettő feltétlenül hézagot pótló köz-szükséglet képez, azonban ily nagy kávéházaknak ezen a tájékon semmiféle létjogosultsága nincsen.

UNGÁR ÉS FISCHER bankcég annak közlésére kért fel bennünket, hogy ők Marosi Gerson aradi Hungária-kávéházat nem finanszírozták, hanem kizárólag közvetítették, mert ez esetben finanszírozásra nem volt szükség. Szívesen hozzuk e rektifikálást, bár tárgyaltan, mert mi a vonatkozó cikkben nem említettünk finanszírozást, hanem „transzaktiót“.

FRIED FERENC, ki szatmári szállodáját és kávéházát néhány évvel ezelőtt eladta, a Szatmár-városi bérpalotában nagyszabású vendéglőt rendeztet be az Általános Berendezési Vállalattal. Az új üzlet május havában nyílik meg.

A LAIKUS KRITIKÁJA

MINDEN CSODA HÁROM NAPIG TART!

A lipótvárosi kaszinó kártyája miatt ismét föbelőtte magát valaki, a társadalom ismét fellázadt, a hírlapok ismét dörögtek az emberi élet szent nevében.

Most, mintha a megszokottnál komolyabb lett volna a megbotránkozás, t. i. nagyobb volt a lárma.

Az ő dijszabásuk szerint egy bankdirektornak feltétlenül nagyobb lárma dukál, mint pl. egy kis ügyvédnek — ha föbe lövi magát.

A lapok különféle képen emlékeztek meg erről a nem szokatlan esetről.

Volt, amelyik egyszerű őszinteséggel ordított fel és szimpla meggyőződéssel követelte a bakk fejét.

Volt, amelyik különféle pinkaérdekltség miatt nem mert na g y o n radikális lenni.

Volt, amelyik rögtön kitalálta, hogy az egész bakk-veszedelemnek egy-két ellenpárti politikus az oka.

A filozofus-lapok összeráncolt homlokkal állapították meg: a bakk nemhogy veszélytelen, sőt szükséges, elengedhetlen eszköze a mi idegedzésünknek. Alkalmat nyújt „jellemedzőpróbatételekre“, mint ahogy Pál apostol mondaná.

Azt hiszem azonban, egyben feltétlenül megegyezett valamennyi, abban, hogy mindegyik cikk egy-egy klub bakk-szobájában íródott.

De engem nem érdekelnek a vélemények, csak a tények. A tény az, hogy mindenütt a legnyugodtabb lelkiismerettel folytatják a bakkot ott, ahol egy ideges bankdirektor néhány napra megakasztotta.

Az urak nyugodtan „dolgozhatnak“ tovább. Tönkre tehetik egymást, a börtön, a morgue nem zavarja őket, a rendőrség, — amelynek szintén volna némi beleszólása — az nem zavarhatja őket!

Erről bölcsen intézkedik a büntetőtörvénykönyv.

És most elérkeztem ahhoz a ponthoz, amiért jónak tartottam megegyeztetni feleleveníteni e történetet.

A törvény tiltja a nyilvános szerencse-játékot! Mit csináljanak tehát a szerencsevadászok: mi mást, mint klubot!

Ez pedig olyképen történik, hogy nagy ünnepség keretében felállítják a nagy teremben az aranyborjut, az ismert zöld asztalt; ez a fontos, ez a lényeg!

Hogy aztán a klub mellékhelyiségeit kinevezik könyvtárszobának, olvasónak, társalgónak, az már senkit sem érdekel!

Ide kártyázni jöttek, itt már mindenki biztonságban érzi magát, ide nem ér el a rendőrség keze! Emberek, kik sohse látták egymást azelőtt, kik csak azt tudják

a szomszédjukról, hogy ideges vagy nyugodt-e a tételnél, hogy pimpf-alak, vagy „szépen dolgozik“-e? ezek az emberek képezik a klub zártkörű társaságát, mely jelleg lehetetlenné teszi a rendőri beavatkozást.

Két koronáért tagja lehet az „étranger“-nek, a „Casinónak“ és egyszeriben immunis a hivatalos ellenőrzéssel szemben.

Nem tudom, rosszakarat, nemtörődömség vagy végtelen rövidlátás kell-e ahhoz, hogy ez az összeverődött konglomerátja a kérdőjeleknek két, vagy tíz koronáért megmenekülhessen a törvény fenytése elől, mert ők nem nyilvánosan játszószék a par hasardot.

Ezzel szemben Sipis Jakab kávést fejvesztéssel sujtják, mert füstös odujában három-négy rendőrileg regisztrált individuum ferblizik.

Hisz ezeknek a közelébe se mer menni a félig-meddig tisztességes ember. Ezek nemhogy csábitják, de visszariasztják azt az embert, aki még tud restelkedni, aki még fél egy kissé a nyilvánosság, a tisztességes nyilvánosság kontrolljától.

Eszembe sincs a bakkot védeni. Ott vigye az ördög, ahol van!

De alázattal kérdelem: miben különböznek a Casinok klubgazdái Sipis Jakab kávéstól?

Miért szabad azoknak és miért nem emennek? Hát „zártkörű“ az a klub?

Vagy ha tényleg az, hát nem szemérmetlenebb ott a játék, ahol a hasardeurnek nem kell félni a nagy nyilvánosságtól, mint a kávéházban?

Hiszen ahány kártya-öngyilkosság történt, ott valamennyi áldozat „klubtag“ volt... nem is szólva arról, hogy a klubok zárt-köre elvonta a kávéházaktól a

rendes commerce-játékosokat is. Ott, ahol valamikor tetemes összegre rugott a kártyapénz, ma csak melles rubrika.

Tudom, még sokáig fogjuk számlálhatni a „zártkörben“ elhangzó durranásokat és a rendőrség továbbra is tehetetlenül fog állni ezzel a bestiális igazságtalansággal szemben, de vigaszul szolgálhat az, hogy még gyakran figyelheted meg kedves olvasóm a lapok hireit: „Ma a rendőrség egy újabb bünbarlangot fedezett fel a Sipis-kávéházban. Három gyanus külsejű ember — horribili dictu — ferblit játszott, nyilvános szerencsejátékot üztek s ezért az egész banda megláncolva került a rendőrségre.“

És a Clubok elnökei és gazdái helyeslőleg bólintanak hozzá... és várják a királyi kegy sugarait, mi pedig az újabb öngyilkosságokat...

□□□

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. Á. PLASZTIKÁI POZSONY. A beküldött fénykép után nem ítélnél meg nevezett ur talentumát, ha netalán egyéb alkotásokat láthatnánk, ugy tisztább képet nyerünk képességeiről.

IPARMŰVÉSZ, BUDAPEST. Nem felel meg lapunk niveaujának.

G. O. BUDAPEST. Verset elvből nem közlünk.

FÁBRY REZSŐ, BUDAPEST. Pályázatát nem vehetjük figyelembe, mert a pályázati feltételek szerint csak jelígg levelekkel felszerelt munkák kerülhetnek bírálat alá. A pályázat kiadóhivatalunkban rendelkezésére áll.

TERRASZRÁCS-PÁLYÁZÓK. A március 15-én lejárt pályázat résztvevői (kik jutalomban nem részesültek), munkáikat és jelígg borítékaikat a kiadóhivatalban átvehetik.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Szerkesztő leg. el. kiadó hivatal
VI. Király utca 106.

Piccolo!...?... az Interieur!

Célteljesítési ára: egy év 220 k. egyes szám. ára 1 k. telefon 125-08

Iparművészeti, kávéházi és színházi képes folyóirat. Megjelenik kéthetenként.

Jaschik Almos
név. - 1912.11.14.

Jóbat nyomda
r. t. Tüdőgyár ut.

E helyen mutatjuk be forgalomba hozott új számoló vignettánkat, mely Jaschik Almos tanár munkája. Az izlésnek és rajzkészségnek dokumentuma ez a kis papírlap, mely hivatva van az „Interieur“ népszerűségét növelni és közelebb hozni a közönséghez. — Kiváratra bárkinek készsággel küld belőle példányokat a kiadóhivatal. (Király-utca 106.)

IGYUNK PALACE CASINO PEZSGÓT.

Stern, Merkel és Társai

Budapest, VII., Kazinczy-utca 47.

Hazánk egyik legrégebb csillárgyára.

RECORD RADÓ IRODAFELSZERELÉSI VÁLLALAT

BUDAPEST, VI., LOVAG-UTCA 3.

Szállít kávéházak részére modern kivitelű árlapokat, pénztári iverket és egyéb nyomtatványokat. Telefon 72-17.

 Papírasztalkendők gyári raktára.

EHRlich Gyula és TSA

Budapest, VII., Akácfa-utca 59.

TELEFON 49-45.

Sürgőnycim: „BRUNOLA”

A RAPPOLD NÁNDOR csiszolóárunagykereskedés bejegyzett tulajdonosa.

Szerszámok, gépek, mérőeszközök, üzemanyagok, csiszolóáruk.

Stiller J. és Tsai Telefon 145-75.

jégszekrény és hűtökészülékek gyára

Budapest, VII., Szövetség-utca 3. szám.

Kávéházi s vendéglői berendezéseket, alpacca, chinaezüst árut vesz és elad

BRAUN Gyula BUDAPEST, VII., SÍP-UTCA 14. TELEFON 161-44.

HAUGG Béla rézművesmester

BUDAPEST

VII., AKÁCFA-UTCA 47.

Teljes kávéházi berendezések.

Telefon: 168-13.

SONNENFELD és BAUER

ELSŐRANGU URISZABÓK • TELEFON 82-56.

BUDAPEST, VII, WESSELÉNYI-UTCA 2.

HANTOSTESTVÉREK festők, mázólok és ércfényezők
Budapest, VII., Rózsa-utca 34. Telefon 16-34

BING GUSZTÁV

Telefon 76-07.

FESTÉK ÉS VEGYI CIKKEK RAKTÁRA
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 38.

Telefon: 111-68. **Bondy M. és Társa** Telefon: 111-68.
Budapest, VII., Kertész-utca 38.

Vízvezetékek. Gázvezetékek. Gőz- és légfűtések. Csatorna-felszerelések.

SCHLESINGER JÓZSEF

Szállodai, vendéglői és kávéházi személyzet elhelyező iroda. — Külön üzlet adásvételi osztály.
Telefon interurban 17-25.

BUDAPEST, RÖSER-BAZÁR.

KASZÁS MÁRTON ÉS TÁRSA

DISZITŐ, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ

Telefon 123-98.

Telefon 123-98.

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR 2.

HERCEGH ÉS FODOR

URI- ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZA

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 24.

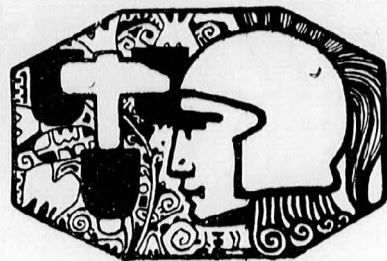
Menyasszonyi kelengye 200 kor.-tól kezdve. Uri kelengye, leány- és fiu-intézeti kelengye, valamint vásznak, ruhakelmék, szőnyegek, szövött- és rövid-áruk, ugyszintén összes női- és uri fehérneműek és szükségleti cikkek legolcsóbban beszerezhetők. KIVÁNATRA TELJES ÁRJEGYZÉKKEL SZOLGÁLUNK.

MÁRTON IMRE ÉS TÁRSA

fémiparművészeti műhelye BUDAPEST, V., Pannonia-utca 31.

TELEFON: 127-34.

KÉSZIT: modern iparművészeti fémtárgyakat, művészi butor- és kapu-
vereteket, modern vert réz- és kovácsoltvas-csillárokat, kandallókat és fém-
portálokat. Művészi versenydíjakat, plaketteket, érmekeket és egyházművészeti
tárgyakat. 000 000 000 Rajzok, tervek, költségvetések díjtalanul.

HERTZKA: MALÁSZ
és BERGER:

VAS és
RÉZBUTORGYÁR.
V. LIPOT-KÖRÜLT 12 SZ.

☉ TÜKÖRGYÁR ☉

CARL BECK

TELEFON H 21 WIEN TELEFON H 21

GYÁR ÉS IRODA:

XIV., MÄRZSTRASSE 109

VEZÉRKÉPVISELET MAGYARORSZÁG RÉSZÉRE:

KOFFLER JAQUES Budapest, VII., Dob-u. 9.

Tükörköszörülés, tükörberakás minden
dimenzióban. — Különlegesség: Kirakatablak-
diszítések modern művegéssel minden szakma
részére saját tervek szerint.

UJ! Modern velencei köszörülés művészies
butorok részére saját minták és rajzok szerint.

MINTARAKTÁR:

VI., Königsklostergasse 3. Telefonszám: 4128.

PARLAGHY ÉS VASTAG

Telefon
150-28.

Budapesti tekeasztal- és műbutoripar
VI. kerület, Frangepán-utca 41. szám.

Telefon
150-28.

GROSSHÄNDLER

BUTORTELEPE

BUDAPEST, IV. KER.
Simmelweisz-utca 17. sz.

TELEFON
71-35. SZ.

Zimmermann és Lovász

Tapétaraktár, mennyezetdisz-
gyár, festő, diszító, mázoló

Budapest, VII., Almásy-tér 16. Telefon 171-29.

NÉMETH VILMOS - VÁLLALKOZÓ

BUDAPEST, VIII., NAGYFUVAROS-UTCA 23. SZÁM.

Elvállal kőmives-, rabitz- és mindenféle átalakítási és építési munkálatokat.

SIMPLON KÁVÉHÁZ BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 8. SZÁM.
TULAJDONOS SURÁNYI SÁNDOR. — TELEFON 117-26.
NAPONTA SÁRAY ELEMÉR ZENEKARRA MUZSIKÁL.

“AUER” MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. ☎ Csillárgyár. Karbantartási osztály.
BUDAPEST, VI. KER., VÁCI-KÖRÚT 3. SZÁM. Telefon: 16—20. Este 6 órától: 12—90.

ALEXY TRAJÁN BÉLA, FÉNYKÉPÉSZ BUDAPEST, IV. KER., SZERVITA-TÉR 3. SZ.
:..... Telefon: 154—65.

KOVÁCS KÁVÉHÁZ Budapest látványossága! Emeleten játék- és billárd-
termek. Külön termek társaságoknak. ☎ TELEFON 125—44,
132—32., 166—23.

RÁKOS MANÓ TELEFON 75—60.
SZOBRÁSZ Készít mindennemű
gipsz-, kő-, műkö-,
stuccatur, Rabitz-
és mármárvány-
munkákat. Ajánl
mint különleges-
séget: STUCCO-
MENNYZETEKET

BUDAPESTEN, VII., BÁLINT-
UTCA 9. SZÁM. ARÉNA-ÚT
ÉS THÖKÖLY-ÚT MELLETT.

“SANITAS” szikviz-, fagylalt-
és conserv-gyár. Tulajdonos BEUTUM S.
Budapest, VII., Gizella-ut 53. sz. :..... Telefon 62-10.

Gárdonyi fényképészek
Fivérek Budapest, VII.,
Dohány-utca 73.
Telefon 118-47.

Hirschler és Török
Tükör-, kép-, képkeret-, üvegcsiszoló-,
rézfoglaló- és üvegfoncso-
rozó-gyár
Iroda és
raktár: Budapest, V., Lipót-körút 18. szám.

MAJOROS KÁROLY
üvegfestő és mozaikrakó-műhelye
Budapest, VI. ker., Országbíró-utca 33. szám. Telefon 170—13.

FÜRST LEO BUDAPEST, VII., DONGÓ-UTCA 3. Meister Testv. faúrügyára mellett. Ferenc József laktanya közelében.
GŐZÜZEMRE BERENDEZETT ESZTERGÁLYOSÁRUK GYÁRA. Készít asztalosok részére mindennemű
esztergályosmunkát méret vagy rajz szerint. Helybeli és vidéki megrendelések a legrövidebb idő alatt
pontosan és jutányosan szállítatnak. :..... :..... :..... :..... :.....
Telefonszám 53—36.

STAHLER HERMAN
légszesz- és vízvezetékberendező.
Készít teljes hygienikus
berendezéseket.
TELEFON 36-57. ♦ TELEFON 36-57.
Budapest, V., Bálvány-utca 23. sz.

KORÁNYI ÉS FRÖLICH
REDŐNYGYÁR TELEFON 23-76.
Különleges gyártmányai: kávéházi és terasse-
ponyvák, szabadon álló napellenző sátrak,
szabadalmazott önműködő ajtócsukók és ablak-
szellőztetők, acél-, fa- és vászon-redőnyök.
BUDAPEST, VIII., KISFALUDY-UTCA 5.

SZIRCH IMRE TELEFON
FEM- ÉS BRONZÁRU-GYÁRA 56—95
GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST, VII., GARAY-UTCA 40. SZ.
Mindennemű buter- és épületvasalások, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb
kivitelig. ☎ KÜLÖNLEGESSÉGEI KÁVÉHÁZI BRONZMUNKÁKBAN:
Fémtekeasztallábak, asztalalappatok és szélfogó-ajtók bevonása, ajtóvédő-
és függönyrudak, valamint egyéb e szakmába vágó cikkek gyártása ☎
..... KÖLTSEGVETÉSSSEL DIJMENTESEN SZOLGÁLOK.

FARKAS ÉS TSA VASSZERKEZETI
GYÁRA ☐☐
BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 8. SZÁM
82—70. Telefonszám 82—70.
Készít modern **fémportálokat** és berendez teljes üzleti
áru-, könyv- és irattár-állványokat, (megbecsülhetetlen vasáru-
cikkek raktározására) a világhírű szétszedhető Estler-rendszer
szerint acéllemezből. A nemzetközi Vas- és Gépkiallitáson
ezen gyártmányok az állami nagy éremmel lettek kitüntetve.

Rodosi Testvérek

kávé-, tea- és rumnagykereskedők. Telefon 26-16.
Budapest, V. kerület, Szabadság-tér 1. szám.

Henry Faber & Co. London, rum.

I. & F. Martell, Cognac és
Dékány Péter és Társa
budafokicognacgyárának
vezérképviselősege.

ÁLTALÁNOS BERENDEZÉSI R.T.

BUDAPEST
VII., GIZELLA-UT 26

Berendez kávéházakat
a legegyszerűbbtől a
legdrágább kivitelig.

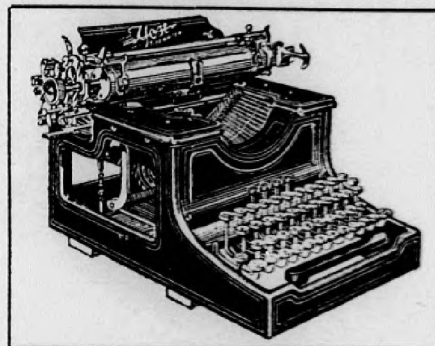
TELEFON-INTERURBAN 65-75

Korszakalkotó ujtás az írógéptechnika terén!

Automatikus váltó. Az írássebesség 50 százalékos fokozása. Csodálatos előny. A látható írásu, nem szalagos XV. számú Yost 1912. évi modellje az automatikus váltás folytán a legtökéletesebb, a leggyorsabb írásra alkalmas írógép.

Kérje vételkötelezettség nélkül a gép bemutatását.

A
U
T
O
M
A
T
A

Nem drágább a rendes gépnél.
Nagy betűk és jelek leírásánál a kéz nincs többé lekötve. A szóköz (spácium), a váltó beállítása, a kocsitovábbítás, váltóvisszaállítás automatikusan történik.

Yost
írógép részvény-társaság KÁLDOR M.
Budapest, New-York palota. igazgató.

Goldstein Ignác

elektrotechnikus

Budapest, VII. kerület, Kazinczy-utca 53. szám

Telefonszám: 18—29.

Villanyos berendezés és karbantartási vállalat. Villanyvezetékek. Villanyventilátorok. Villanytelepek. Csengők.

Rein Nándor

szőnyeg- és ágynemű áruhaza
Budapest, VI., Andrassy-ut 9.
Berendez szállodákat, pen-
siókat. Neuschloss-butorok
kizárólagos főraktára ∴ ∴

KOVÁCS GYULA ÉS TÁRSA CSILLÁRGYÁRA

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 9. TELEFON: 91-04.

Telefon: "HUNGÁRIA" 76-58. Telefon: 76-58.

MAGYAR HÉZAGMENTES ASBEST PADLÓGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-UT 113. SZÁM.

GYÁRTANAK: Teljesen lábmegpórtmentes, tűzbiztos, savellentálló, vízhatlan, higiénikus asbestpadlót, falburkolatot, homorúan kiképezett falcsatlakozást, parafalapburkolást linoleum részére

ALKALMAS: Kórházak, szanatorliumok, menhelyek, iskolák, fürdők, templomok, hivatalok, nyilvános épületek, vendéglők, kávéházak, szállodák, bérlakások, színházak, mulatóhelyek részére.

BEITZ JÁNOS Telefon: 81-30.

MŰSZTERGÁLYOS,

új és használt kávéházberendezési cikkek raktára, legnagyobb elefántcsontgolyó raktára
BUDAPEST, VII. KER., AKÁCFA-UTCA 55. SZÁM.

SOMLÓ DISZITŐ, FESTŐ, MÁZOLÓ

Budapest, VI., Rózsa-u. 27. Telefon 157-54.

Telefon 49-08. **RAPP S.** Telefon 49-08.

kárpitos és diszitő. Mintaraktár és műhelyek
BUDAPEST,
V., Mária Valéria-utca 13. szám.

MODERN CÍMTÁBLA FESTÉSZET

Bokros Klein
TELEFON: 108-37.

DIPOLD JÁNOS

műlakatos- és csillárgyára
Budapest, IX. ker., Bokréta-utca 23. sz.
Saját gyártású csillárok díszes kivitelben. Rácsok, kandallók, villágítótestek terv vagy rajz után. Különlegességek dombormű, vert vagy kovácsolt vas- és fémbutor-veretekben.
Telefon: 128-62. Telefon: 128-62.

Belatiny Casino brut. Magyar kir. országos központi mintapince és a Magyar kir. kincstári borok főelárúsításának vezérképviselője:

SZÖLLŐSI TIVADAR, BUDAPEST, VII. KER., WESSELÉNYI-UTCA 6. SZÁM.

TELEFON: 19-60. INTERURBAN.

Hirschkovits Károly

BUDAPEST, VI., HAJÓS-UTCA 15. SZÁM.

Hatóságilag engedélyezett kereskedelmi ügynökség. Közvetít kávéházat, szállodát, vendéglőt, valamint egyéb ingatlanokat, azok finanszírozását és egyéb pénzügyi tranzakciót eszközöl.

